

ŠTÁTNA
ŠKOLSKÁ
INŠPEKCIA

2024/2025

**STAV A ÚROVEŇ VÝCHOVNO-VZDELÁVACIEHO
PROCESU, PEDAGOGICKÉHO RIADENIA A
PODMIENOK VÝCHOVY A VZDELÁVANIA V
STREDNEJ ODBORNEJ ŠKOLE
V ŠKOLSKOM ROKU 2024/2025**

**KRITICKÝ
PRIATEĽ ŠKÔL
A ŠKOLSKÝCH
ZARIADENÍ**

ŠTÁTNA
ŠKOLSKÁ
INŠPEKCIA

Stav a úroveň výchovno-vzdelávacieho procesu, pedagogického riadenia a podmienok výchovy a vzdelávania v strednej odbornej škole v školskom roku 2024/2025

Mgr. Eva Gregorová
PaedDr. Monika Ružeková, PhD.
Ing. Adriana Vykydalová
Mgr. Alžbeta Štofková Dianovská

© Štátna školská inšpekcia, Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

OBSAH

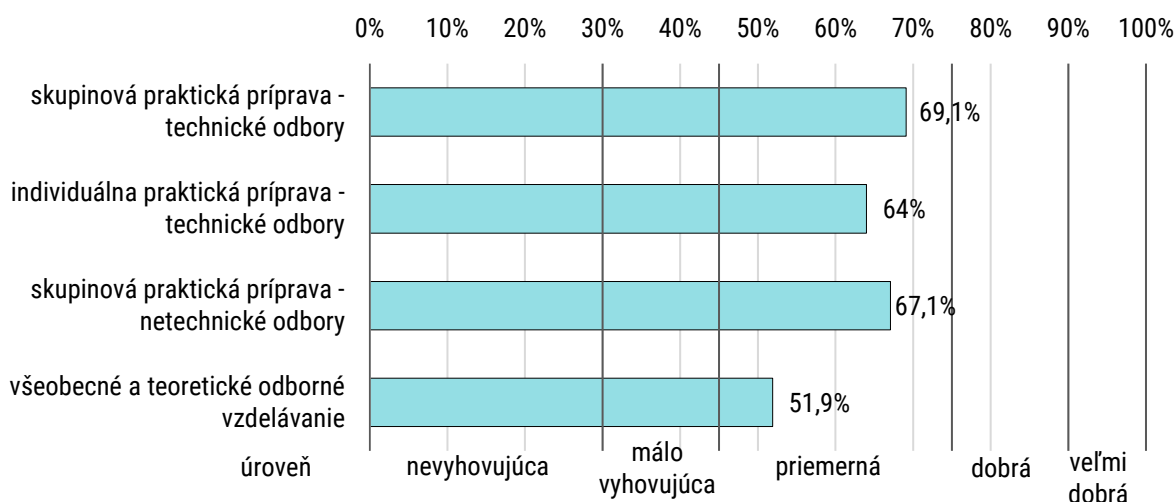
MANAŽÉRSKE ZHRNUTIE	4
1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE O KONTROLOVANÝCH ŠKOLÁCH	6
2 HLAVNÉ ZISTENIA	7
2.1 PRIEBEH VÝCHOVY A VZDELÁVANIA	7
2.1.1 Všeobecné a teoretické odborné vzdelávanie	7
2.1.2 Praktická príprava	13
2.2 RIADENIE ŠKOLY	19
2.2.1 Školský vzdelávací program	20
2.2.2 Pedagogické riadenie	23
2.2.3 Vnútorňý systém kontroly a hodnotenia	25
2.2.4 Klíma a kultúra školy	26
2.2.5 Služby školy	32
2.3 PODMIENKY VÝCHOVY A VZDELÁVANIA	34
2.3.1 Personálne podmienky	35
2.3.2 Priestorové podmienky	35
2.3.3 Materiálno-technické podmienky	35
2.2.3 Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia	36
3 OPATRENIE NA ODSTRÁNENIE ZISTENÝCH NEDOSTATKOV	38
4 ODPORÚČANIA	39
4.1 Odporúčania na úrovni škôl	39
4.2 Odporúčania na úrovni zriaďovateľa	40
4.3 Odporúčania na úrovni zamestnávateľa	40
4.4 Odporúčania na úrovni systému	41
5 ZOZNAMY	41
5.1 Tabuľky	41
5.2 Grafy	41
PRÍLOHA	42

MANAŽÉRSKE ZHRNUTIE

Komplexné inšpekcie (KI) sa v školskom roku 2024/2025 uskutočnili v 18 stredných odborných školách (SOŠ) vo všetkých krajoch SR s výnimkou Nitrianskeho, 88,9 % kontrolovaných škôl bolo štátnych a 11,1 % súkromných.

Z výsledkov kontrolnej činnosti Štátnej školskej inšpekcie (ŠŠI) za jednotlivé posudzované oblasti (**Graf 1**) vyplynulo, že v kontrolovaných SOŠ **najnižšiu úroveň hodnotenia dosiahol výchovno-vzdelávací proces všeobecného a teoretického odborného vzdelávania (51,9 %). Úroveň praktickej prípravy žiakov bola vyššia ako 60 %.**

Graf 1 Úroveň výchovno-vzdelávacieho procesu v sledovaných školách

Vo všeobecnom a teoretickom odbornom vzdelávaní žiaci celkovo dosiahli priemernej úroveň (51,9 %) (Graf 1)

Najvyššiu úroveň rozvíjania dosiahli komunikačné kompetencie (65,3 %) a na najnižšej úrovni boli preukázané poznávacie (45,9 %) a občianske (43,4 %) kompetencie.

- ⇒ **Komunikačné kompetencie** boli u žiakov preukázané na priemernej úrovni, ktorú hlavne v učebných odboroch (UO) znižoval nedostatok príležitostí na hodnotenie textov, posudzovanie získaných informácií a zdokonaľovanie si zručností kriticky vnímať relevantnosť obsahu textov vzhľadom na ich kontext. Úroveň preukázaných komunikačných kompetencií bola v 1 škole málo vyhovujúca a v 1 škole nevyhovujúca.
- ⇒ Celkovú nízku úroveň **poznávacích kompetencií** žiakov ovplyvnil veľký rozdiel dosiahnutých kognitívnych úrovní medzi žiakmi študijných odborov a učebných odborov. Prevažia úloh na zapamätanie, porozumenie, reprodukovanie osvojených poznatkov, obmedzené príležitosti na osvojenie si bádateľských postupov pri riešení zadaní i málo stimulov na rozvíjanie kreativity žiakov nevytvárali podmienky na komplexný rozvoj ich kognitívnych zručností.
- ⇒ Úroveň **občianskych kompetencií** limitoval nedostatok príležitostí na vzájomné diskusie žiakov, v ktorých iba na polovici sledovaných vyučovacích hodín (VH) mali možnosť sa vzájomne tolerovať, hodnotiť postoje rovesníkov a vhodnou argumentáciou zdôvodniť svoje názory.

V kontrolovaných SOŠ sa žiaci vzdelávali v 13 skupinách odborov, výsledky vzdelávania v **teoretických odborných predmetoch** dosiahli u žiakov:

málo vyhovujúcu úroveň	v skupinách odborov 23, 24 strojárstvo a ostatná kovospracujúca výroba I,II; 31 textil a odevníctvo a 45 poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka
priemernú úroveň	v ostatných kontrolovaných skupinách odborov
veľmi dobrú alebo dobrú úroveň	žiaci nepreukázali ani v jednej skupine odborov

Celková úroveň vyučovania predmetov praktickej prípravy bola v rozsahu 64 % - 69,1 % v závislosti od odborov a formy vzdelávania (Graf 1)

Pozitívne ju ovplyvnila dosiahnutá **dobrá** úroveň **osvojených praktických zručností a pracovných návykov** žiakov:

- ⇒ v technických odboroch v skupinovej forme 88,5 %, v individuálnej forme 82,4%;
- ⇒ v netechnických odboroch v skupinovej forme 84,7 %.

Riadenie školy dosiahlo celkovú priemernú úroveň (67,7 %).

- ⇒ **Vnútrotný systém kontroly a hodnotenia** oslabovala nekomplexná analýza výsledkov hospitačnej činnosti vedúcich pedagogických zamestnancov bez adekvátneho vyhodnocovania zistení a prijímania zodpovedajúcich opatrení na zlepšenie kvality výchovno-vzdelávacieho procesu.
- ⇒ Oblasť **klímy a kultúry školy** bola hodnotená najmä na základe zistení z dotazníkov. Všetky sledované školy vykazovali **otvorenú klímu**, avšak takmer pätina žiakov sa vyjadrila, že v škole sa necíti bezpečne a viac ako štvrtina (26,3 %) žiakov sa stretla so šikanovaním.
- ⇒ Kontrolované školy poskytovali **poradenské služby** žiakom, zákonným zástupcom i pedagógom, organizovali preventívne aktivity, podporovali wellbeing žiakov. V niektorých sledovaných subjektoch chýbal pri **poskytovaní podporných mechanizmov** na prekonávanie bariér vo vzdelávaní komplexný prístup a vzájomná kooperácia všetkých podporných zložiek pri pomoci žiakom s prekonávaním prekážok v učení. Pozitívnym zistením je, že na skvalitnení vzdelávania všetkých žiakov a vytváraní priaznivej sociálnej atmosféry v školách sa podieľali aj školské podporné tímy, ktoré boli vytvorené v 88,9 % subjektov.

Podmienky výchovy a vzdelávania boli celkovo na veľmi dobrej úrovni (90,2 %).

- ⇒ Najvyššiu úroveň **personálnych podmienok (100%)** pozitívne ovplyvnila **odbornosť vyučovania**, ktorá dosiahla vo všeobecných predmetoch úroveň 89,9 %, v teoretických odborných predmetoch 89,9 % a v predmetoch praktického vzdelávania 93,6 %.
- ⇒ Vzdelávanie každého žiaka a napĺňanie výchovno-vzdelávacích cieľov stanovených v školských vzdelávacích programoch (ŠkVP) umožňovali kvalitné **priestorové podmienky (90,1 %)** s adekvátnym **materiálno-technickým vybavením (90,5 %)** vo väčšine kontrolovaných subjektov, okrem 3 subjektov, ktorých priestorové, materiálno-technické vybavenie neumožňovalo plniť profil absolventa.
- ⇒ **Úroveň zaistenia bezpečnosti a ochrany zdravia žiakov (80,2 %)** podmieňovali vypracované školské poriadky, prevádzkové poriadky jednotlivých učební, fungujúce školské parlamenty ustanovené vo všetkých sledovaných subjektoch. Zlepšenie si vyžaduje zabezpečenie organizácie všeobecného a teoretického odborného vyučovania i praktickej prípravy v súlade s legislatívou.

1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE O KONTROLOVANÝCH ŠKOLÁCH

ŠŠI realizovala komplexnú inšpekciu v 18 SOŠ, z toho boli 2 školy súkromné, všetky školy sídlili v meste. S vyučovacím jazykom slovenským a maďarským boli 2 SOŠ, ostatné školy mali vyučovací jazyk slovenský. (Tabuľka 1).

Tabuľka 1 Prehľad o vykonaných komplexných inšpekciách v SOŠ

Školy		Počet škôl
Vyučovací jazyk škôl	slovenský	16
	slovenský a maďarský	2
Zriaďovateľ	štátne školy	16
	súkromné školy	2
Sídlo školy	mesto	18

V školskom roku 2024/2025 sa vzdelávalo v kontrolovaných subjektoch v **dennej forme štúdia 5 841 žiakov**, z toho bolo 825 žiakov so zdravotným znevýhodnením (ZZ), 187 z marginalizovanej rómskej komunity (MRK) a 11 zo sociálne znevýhodneného prostredia (SZP). V študijných odboroch sa v 228 triedach vzdelávalo 4 187 žiakov, z toho 170 (4,1 %) v systéme duálneho vzdelávania (SDV). V 2-ročných a 3-ročných učebných odboroch sa v 109 triedach vzdelávalo 1 654 žiakov, z toho 198 (12 %) v SDV. V sledovaných školách sa učilo 139 žiakov patriacich k **národnostným menšinám (VJN)**, ktorí majú materinský jazyk iný ako vyučovací jazyk školy a 58 žiakov **cudzincov/migrantov**, ktorí neovládajú vyučovací jazyk školy (Tabuľka 2). V **externej forme štúdia** sa spolu v ŠO a UO vzdelávalo 390 žiakov v 32 triedach.

Tabuľka 2 Údaje o žiakoch a triedach v študijných a učebných odboroch v dennej forme štúdia

ODBORY	POČET ŽIAKOV							POČET TRIED	
	spolu	v SDV	so ZZ	z MRK	zo SZP	z VJN	cudzincov	spolu	z nich v SDV
študijné odbory	4 187	170	513	3	2	49	22	228	22
učebné odbory	1 654	198	312	184	9	90	36	109	44
spolu	5 841	368	825	187	11	139	58	337	66

Na realizácii výchovno-vzdelávacieho procesu sa podieľalo 498 **učiteľov**, 178 **majstrov odbornej výchovy (MOV)**, 13 **pedagogických asistentov**, z nich 5 na čiastočný úväzok. V školách pracovalo 9 školských špeciálnych pedagógov, 13 školských psychologov a 2 sociálni pedagógovia, z nich 11 bolo zamestnaných na čiastočný úväzok. Na procese edukácie participovali aj 2 osobní asistenti žiaka. S výnimkou 2 subjektov¹ boli vo všetkých školách zriadené **školské podporné tímy**. Riaditelia **9 škôl** vyjadrili potrebu zamestnať školských psychologov, špeciálnych pedagógov a pedagogických asistentov, čím by sa optimalizoval stav odborných zamestnancov vzhľadom na narastajúci počet žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP).

¹ SOŠ elektrotechnická, Hviezdoslavova 44, Stropkov; Súkromná obchodná akadémia, Pod Kalváriou 4183/36, Prešov

2 HLAVNÉ ZISTENIA

2.1 PRIEBEH VÝCHOVY A VZDELÁVANIA

ŠŠI sledovala priebeh výchovy a vzdelávania v teoretickom všeobecnom a odbornom vzdelávaní a v praktickej príprave. Celkovo bolo zrealizovaných **871 hospitácií** na **1 203** vyučovacích hodinách (VH) (**Tabuľka 3**).

Tabuľka 3 Prehľad o počte hospitácií vo všeobecnom a teoretickom odbornom vzdelávaní v ŠO a UO

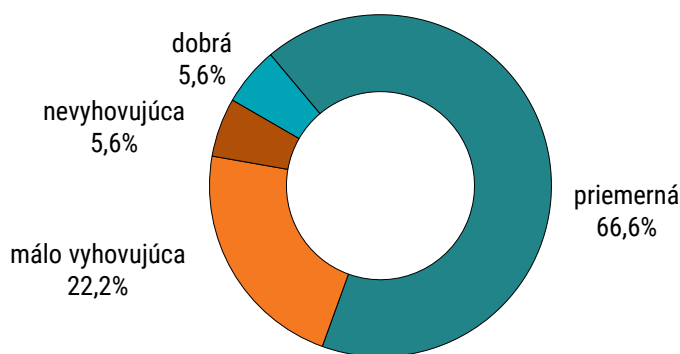
Vzdelávanie	Počet hospitácií	Počet VH
všeobecné vzdelávanie	385	388
teoretické odborné vzdelávanie	362	391
praktická príprava	124	424
spolu	871	1 203

2.1.1 Všeobecné a teoretické odborné vzdelávanie

Vo **všeobecnom vzdelávaní** bolo uskutočnených 385 hospitácií na 388 vyučovacích hodinách v 11 predmetoch zo vzdelávacích oblastí *Jazyk a komunikácia, Matematika a práca s informáciami, Človek a príroda, Človek a spoločnosť, Človek a hodnoty*.

Výchovno-vzdelávací proces vo **všeobecnom vzdelávaní** dosiahol v 1 škole dobrú, 12 školách priemernú, v 4 školách² málo vyhovujúcu a v 1 škole³ nevyhovujúcu úroveň (**Graf 2**).

Graf 2 Priebeh výchovy a vzdelávania v predmetoch všeobecného vzdelávania – percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach

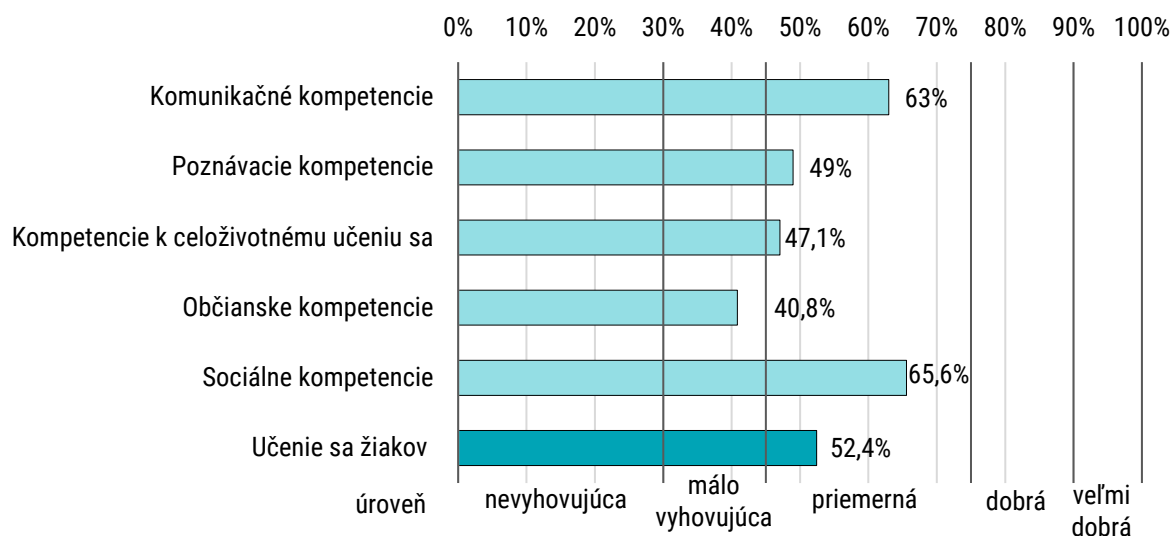
Celková úroveň rozvíjania kľúčových kompetencií v učení sa žiakov ŠO a UO vo všeobecnom vzdelávaní bola na priemernej úrovni (52,4 %) (Graf 3).

Žiaci UO a ŠO nepreukázali ani jednu zo sledovaných kľúčových kompetencií na dobrej alebo veľmi dobrej úrovni. Najlepšiu úroveň dosiahli sociálne (65,6 %) a komunikačné (63 %) spôsobilosti. Málo vyhovujúca úroveň občianskych kompetencií (40,8 %) poukazuje na to, že u žiakov SOŠ neboli dostatočne rozvíjané schopnosti potrebné pre aktívne občianstvo a zodpovedné správanie v spoločnosti.

² Súkromná obchodná akadémia, Pod Kalváriou 4183/36, Prešov; Stredná odborná škola elektrotechnická, Hviezdoslavova 44, Stropkov; Súkromná stredná odborná škola ADVENTIM – Magán Szakközépiskola ADVENTIM, Komenského 1219/1, Dunajská Streda; Stredná odborná škola stavebná, Školská 8, Liptovský Mikuláš

³ Stredná odborná škola agrotechnická – Agrotechnikai Szakközépiskola, Hlavná 54, Moldava nad Bodvou

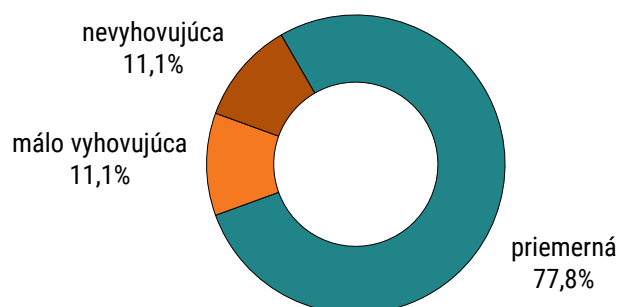
Graf 3 Celková úroveň sledovaných kľúčových kompetencií v kontrolovaných predmetoch všeobecného vzdelávania v študijných a učebných odboroch

V teoretickom odbornom vzdelávaní bolo vykonaných 362 hospitácií na 391 vyučovacích hodinách v 50 študijných a 34 učebných odboroch.

Výsledky výchovno-vzdelávacieho procesu v teoretickom odbornom vzdelávaní dosiahli v 14 školách priemernú, v 2 školách⁴ málo vyhovujúcu a v 2 školách⁵ nevyhovujúcu úroveň (Graf 4).

Graf 4 Priebeh výchovy a vzdelávania v predmetoch teoretického odborného vzdelávania - percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach

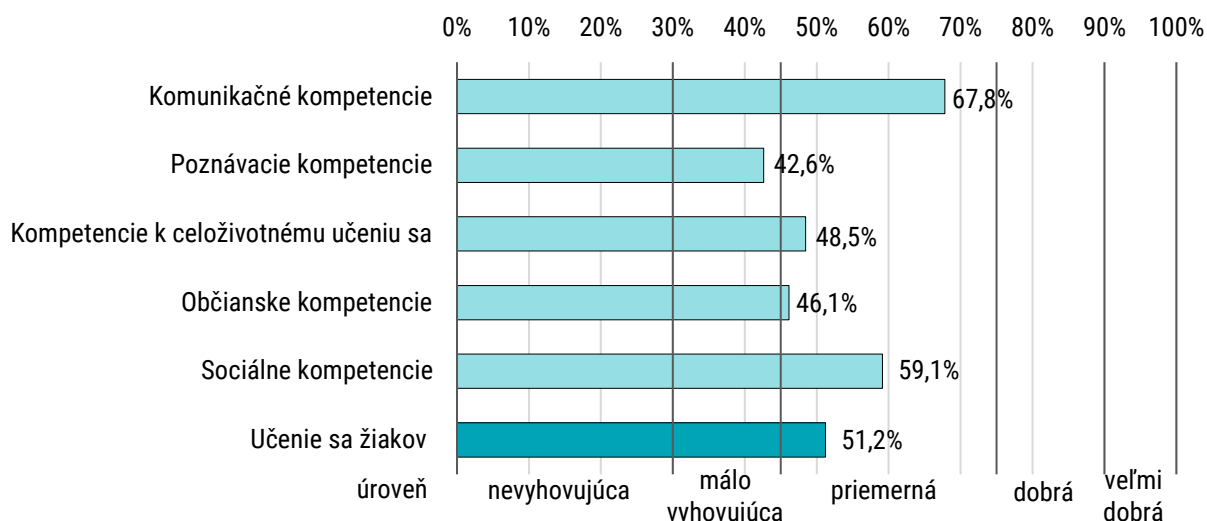
Celková úroveň rozvíjania kľúčových kompetencií v učení sa žiakov v teoretickom odbornom vzdelávaní bola na priemernej úrovni (51,2 %) (Graf 5).

V odbornom vzdelávaní najvyššiu úroveň dosiahli komunikačné kompetencie (67,8 %), ich rozvoj najmä u žiakov UO limitovala nedostatočná práca s textom a vyhodnocovanie získaných informácií. Bariérou v rozvíjaní ich verbálneho prejavu bola prevažujúca frontálna výučba. Na najnižšej úrovni (42,6 %) boli preukázané poznávacie kompetencie, i keď sú kľúčové pre splnenie profilu absolventa. Celková úroveň občianskych kompetencií (46,1 %), kompetencií k celoživotnému učeniu sa (48,5 %) a poznávacích kompetencií (42,6 %) bola ovplyvnená preukázanou málo vyhovujúcou úrovňou v UO.

⁴ Stredná odborná škola agrotechnická – Agrotechnikai Szakközépiskola, Hlavná 54, Moldava nad Bodvou; Súkromná obchodná akadémia, Pod Kalváriou 4183/36, Prešov

⁵ Stredná odborná škola elektrotechnická, Hviezdoslavova 44, Stropkov; Súkromná stredná odborná škola ADVENTIM – Magán Szakközépiskola ADVENTIM, Komenského ulica 1219/1, Dunajská Streda

Graf 5 Celková úroveň sledovaných kľúčových kompetencií v kontrolovaných predmetoch teoretického odborného vzdelávania v študijných a učebných odboroch

Hodnotenie posudzovaných kompetencií žiakov

Na sledovaných hodinách všeobecného i teoretického odborného vzdelávania žiaci dosiahli priemernú úroveň komunikačných kompetencií (Grafy 3, 5).

V ŠO žiaci preukázali **primerané komunikačné spôsobilosti (79,4 %)** (Graf 6). Používali vhodné jazykové prostriedky v súlade s komunikačnou situáciou, ich verbálny prejav bol kultivovaný, prevažne spisovne aj artikulačne správny. Vyjadrovali sa zväčša plynulo a pohotovo, snažili sa uplatňovať adekvátnu odbornú terminológiu, ktorá sa týkala preberaného učiva. **Výrazne slabšími komunikačnými spôsobilosťami** sa prezentovali **žiaci v UO (59,1 %)**, čo sa prejavilo najmä neschopnosťou vyjadrovať sa v širších súvislostiach, prezentáciou poznatkov jednoslovnými heslovitými odpoveďami, nespisovným jazykovým prejavom (nárečové slová) s ojedinelým a často nesprávnym využívaním odbornej terminológie. Obmedzujúcimi prvkami v rozvíjaní komunikačných spôsobilostí na niektorých pozorovaných VH boli monologický výklad, v riadenom rozhovore prevaha zatvorených otázok, umožňujúcich odpovedať žiakom iba jednoslovnou alebo holými vetami, v niekoľkých prípadoch i málo času na premyslenie a formulovanie odpovedí. **Nedostatočný rozvoj verbálnych a komunikačných schopností na hodinách slovenského jazyka a slovenskej literatúry** preukázali žiaci 2 škôl s vyučovacím jazykom slovenským a maďarským. V 1 SOŠ⁶ žiaci dosiahli málo vyhovujúcu (37,5 %) a v ďalšej škole⁷ nevyhovujúcu (25 %) úroveň. Žiaci iba v malej miere reagovali na otázky alebo podnety vyučujúcich pohotovo. Nedokázali sa vyjadrovať súvisle, nemali osvojenú dostatočnú slovnú zásobu slovenského jazyka či odbornú terminológiu, objavovali sa u nich vážne ortoepické, lexikálne a gramatické chyby (najmä pri ohýbaní slov), ktoré bránili úspešnému sprostredkúvaniu informácií. Neboli schopní viesť jednoduchú komunikáciu (žiak – žiak, žiak – učiteľka) v slovenskom jazyku ani nahlas plynulo prečítať texty so správnym uplatnením suprasegmentálnych javov⁸. Nezvládnutie slovenského jazyka na požadovanej úrovni spôsobilo, že žiaci z textov nedokázali vyvodzovať závery, zhodnotiť situáciu a tvoriť vlastné vyjadrenia. Jednou z príčin posúdenej nevyhovujúcej úrovne predmetu slovenský jazyk a slovenská literatúra bolo sprístupňovanie učiva vyučujúcimi v slovenskom i maďarskom jazyku a dvojjazyčná komunikácia so žiakmi, čo neumožňovalo rozvíjanie schopnosti správne sa ústne a písomne vyjadrovať po slovensky a rozvíjať komunikačnú kompetenciu, ktorá je dôležitým predpokladom rozvoja ostatných kompetencií vrátane poznávacej.

Práca s textom bola pozorovaná na dvoch tretinách VH a dosiahla priemernú úroveň u žiakov v ŠO (67,8 %) aj v UO (49,1 %), i keď rozdiel v preukázanej úrovni bol až 18,7 % (Graf 6). Na sledovaných VH žiaci pracovali s informáciami získanými z textov v rôznej forme (printové, auditívne, elektronické), analyzovali úryvky z

⁶ Stredná odborná škola agrotechnická – Agrotechnikai Szakközépiskola, Hlavná 54, Moldava nad Bodvou

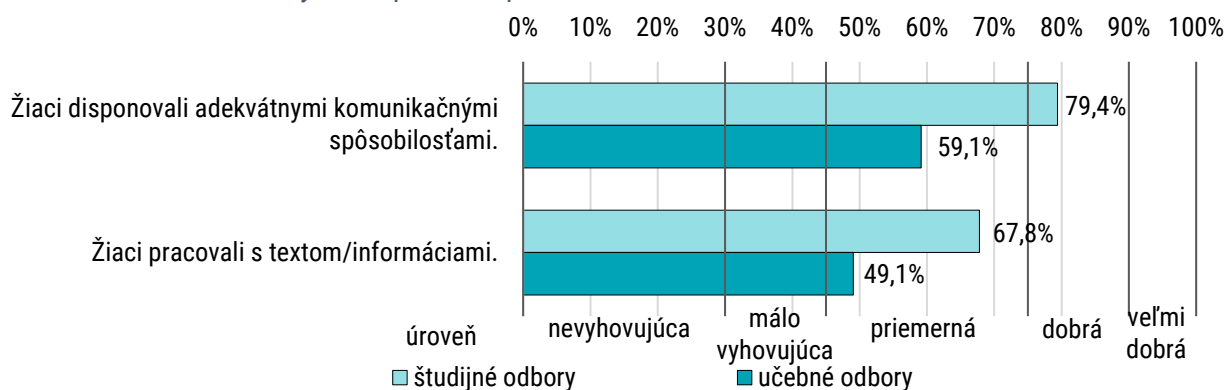
⁷ Súkromná stredná odborná škola ADVENTIM – Magán Szakközépiskola ADVENTIM, Komenského ulica 1219/1, Dunajská Streda

⁸ modulačné prostriedky súvislej reči, t. j. tónové a dynamické, ako aj tempo reči a pauzy

umeleckých diel (poézia, próza, dráma) i vecné a odborné ukážky (grafy, mapy, náčrty, tabuľky, schémy, obrázky). Na troch štvrtinách VH (78 %) dokázali žiaci v textoch vyhľadať faktografické údaje, označiť kľúčové informácie, sformulovať otázky. Schopnosť logicky spájať fakty a získané informácie so svojimi poznatkami a skúsenosťami (napr. identifikácia znakov multikultúrnej spoločnosti, riešenie iracionálnych rovníc) preukázali žiaci ŠO na 69,3 % VH, avšak žiaci UO iba na 46,6 % sledovaných VH. Najmenej stimulovaní boli hodnotiť a posudzovať text, či kriticky sa k nemu vyjadriť, pretože možnosť preukázať uvedené spôsobilosti nemali žiaci v ŠO na viac ako polovici (54 %) VH a žiaci v UO takmer na dvoch tretinách (62,7 %) VH. Rozvoj komunikačných spôsobilostí limitovalo aj nedostatočné spracovávanie informácií prostredníctvom digitálnych technológií, ktoré žiaci využívali iba na tretine (33,6 %) sledovaných VH.

Negatívnym zistením je, že v 1škole⁹ bola dosiahnutá úroveň komunikačných kompetencií na **málo vyhovujúcej úrovni** vo všeobecných predmetoch (37,9 %) a v predmetoch teoretického odborného vzdelávania (35 %). V ďalšej SOŠ¹⁰ žiaci komunikačné kompetencie preukázali na **nevyhovujúcej úrovni** (14,8 %). I napriek tomu, že boli vyučujúcimi nabádaní ku komunikácii, pôsobili nezainteresovane, nedokázali samostatne komunikovať a ich jazykové prehovory boli nespisovné, bez používania odbornej terminológie.

Graf 6 Úroveň komunikačných kompetencií v predmetoch všeobecného a teoretického odborného vzdelávania

Komunikačné kompetencie boli rozvíjané na priemernej úrovni vo všeobecnom (63 %) i teoretickom odbornom (67,8 %) vzdelávaní (Grafy 3, 5). Úroveň komunikačných spôsobilostí znižovalo málo možností na posudzovanie a vyhodnotenie informácií získaných pri práci s textom.

Žiaci ŠO a UO preukázali poznávacie kompetencie v predmetoch všeobecného vzdelávania na priemernej úrovni (49 %), (Graf 3) a teoretického odborného vzdelávania na málo vyhovujúcej úrovni (42,6 %), (Graf 3).

Úroveň preukázaných poznávacích kompetencií v predmetoch všeobecného i teoretického odborného vzdelávania ovplyvnil rozdiel medzi dosiahnutými výsledkami kognitívnych spôsobilostí žiakov ŠO a UO. V procese edukácie na sledovaných hodinách prevažovali úlohy na zapamätanie, porozumenie a reprodukovanie získaných vedomostí, v ktorých žiaci v ŠO dosiahli veľmi dobrú (90,9 %), v UO dobrú úroveň (77,2 %) (**Graf 6**). Riešenie aplikačných úloh bolo u žiakov ŠO na dobrej (85,9 %), v UO na priemernej úrovni (68,2 %). Vo všeobecných predmetoch sa zaoberali v SJL napr. určovaním znakov slohových postupov, v ANJ napr. precvičovaním novej slovnej zásoby, v MAT napr. výpočtom obvodu pozemku, objemu vody v nádrži; v teoretických odborných predmetoch napr. detekciou funkčnosti internetu, rysovaním pôdorysu domu, výberom správnych druhov tehliarskych výrobkov, kreslením kinematických schém vybraných strojov. **Vyššie myšlienkové procesy** boli vo väčšej miere rozvíjané u žiakov ŠO najmä prostredníctvom **analytických úloh** (napr. v predmete SJL komparácia klasicizmu a romantizmu; v predmete MAT výber správneho štatistického postupu na usporiadanie prvkov; v predmete ANJ odvodzovanie gramatických pravidiel; v predmete CHE priebeh výroby repného cukru; v odborných predmetoch diagnostika chybných zapojení elektronických obvodov, analýza finančnej situácie firmy, identifikovanie vhodných podmienok pre život mikroorganizmov, návrh postupu stavby sadrokartónovej priechy). Málo vyhovujúcu

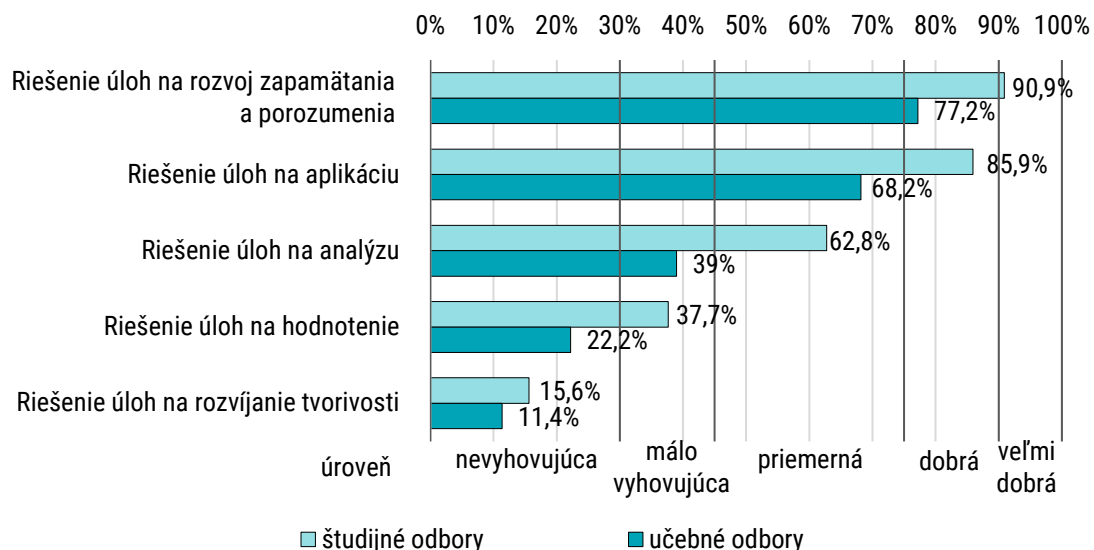
⁹ Súkromná stredná odborná škola ADVENTIM – Magán Szakközépiszkola ADVENTIM, Komenského ulica 1219/1, Dunajská Streda

¹⁰ Stredná odborná škola elektrotechnická, Hviezdoslavova 44, Stropkov

úroveň analytického myslenia žiakov UO obmedzoval aj nedostatok príležitostí na jeho podnecovanie, iba na viac ako polovici (57,4 %) VH. Úlohy na stimuláciu **hodnotiacich spôsobilostí a tvorivosti** žiakov absentovali na väčšine sledovaných VH, čo sa prejavilo málo vyhovujúcou a nevyhovujúcou úrovňou u žiakov oboch skupín. Nevyužívanie efektívnych vyučovacích stratégií učiteľmi na tretine VH je tiež jednou z príčin, ktoré limitujú rozvoj týchto spôsobilostí. V procese vyučovania mali žiaci možnosť zdokonaľovať svoje hodnotiace kompetencie iba na 47,4 % VH (napr. výber vhodnej metódy na spracovanie zeleniny, aby sa zachovala jej výživová hodnota; vyhodnotenie výsledkov finančnej analýzy a posúdenie finančnej situácie gastronomickej firmy; výber správneho postupu porezu reziva v závislosti od kvality vstupnej suroviny a požadovaného sortimentu reziva). Žiaci vedeli nájsť vhodné riešenie problému, vydedukovať závery zo získaných poznatkov, zaujať stanovisko či prispôbiť činnosť situácii v minimálnej miere, preto v uvedených zručnostiach preukázali v ŠO málo vyhovujúcu (37,7 %) a v UO nevyhovujúcu úroveň (22,2 %). Svoju **kreativitu a tvorivé myslenie** žiaci prejavili iba ojedinele (napr. na SJL tvorba dadaistickej básne; na OBN tvorba vlastného kódexu pravidiel pre určitú skupinu ľudí na základe zadaných kritérií; v odborných predmetoch návrh riešenia na zníženie osobnej uhlíkovej stopy; tvorba loga firmy; návrh renesančnej úpravy vlasov a vlasových doplnkov). Až na troch štvrtinách VH učitelia neumožňovali žiakom rozvíjať tvorivosť, čo sa negatívne prejavilo v dosiahnutej nevyhovujúcej úrovni v UO i v ŠO. **Bádateľsky orientované vyučovanie** bolo v procese edukácie uplatnené v minimálnej miere.

Poznávacie spôsobilosti boli preukázané na nízkej úrovni, vo všeobecnom vzdelávaní na priemernej (49 %), v odbornom vzdelávaní na málo vyhovujúcej úrovni (42,6 %). Žiaci ŠO dosahovali priemernú úroveň vo všeobecnom (52,2 %) i teoretickom odbornom (49,2 %) vzdelávaní, u žiakov UO bola úroveň rozvíjania poznávacích kompetencií na málo vyhovujúcej úrovni vo všeobecnom (40,4 %) i teoretickom odbornom (32,7 %) vzdelávaní, avšak percentuálny rozdiel medzi obidvomi skupinami žiakov nie je výrazný. Nízku úroveň poznávacích kompetencií ovplyvnila najmä nevyhovujúca úroveň žiakov UO v rozvoji hodnotiacich spôsobilostí a tvorivosti a neuplatňovanie efektívnych stratégií vyučovania na tretine sledovaných VH.

Graf 6 Hodnotenie rozvíjania poznávacích kompetencií v predmetoch všeobecného a teoretického odborného vzdelávania - dimenzií kognitívnych procesov

Kompetencie k celoživotnému učeniu sa vo všeobecnom i teoretickom odbornom vzdelávaní (Grafy 3, 5) žiaci preukázali na priemernej úrovni.

Žiaci na väčšine hodín (85,9 %) boli sústredení na prácu, prejavovali aktívny záujem o individuálne i skupinové učebné činnosti a pozitívne reagovali na podnety vyučujúcich. Takmer na dvoch tretinách (62,7, 5%) VH mali možnosť riešiť úlohy podnecujúce kritické myslenie, uvedenú schopnosť však preukázali len na polovici (48,6 %) VH, pričom úspešnejší boli žiaci ŠO. Viac možností hľadať a korigovať chyby dostali žiaci ŠO, žiaci v UO síce mali príležitosť takmer na dvoch tretinách VH (60,2 %) pracovať s chybou, ale určitý spôsoby správneho riešenia dokázali iba čiastočne. Najväčšie rezervy sa v ŠO i UO prejavili v autoevalvačných schopnostiach žiakov, chýbala im dostatočná podpora pri rozpoznávaní vlastných silných a slabých stránok, čo brzdilo ich schopnosť samostatne riadiť vlastné učenie. Len v obmedzenej

miere dokázali objektívne posúdiť aj prácu svojich spolužiakov. Rozvoj sebahodnotiacich a hodnotiacich zručností žiakov ovplyvňovala aj nedostatočná spätná väzba od vyučujúcich, ktorí výkony žiakov hodnotili formatívnym spôsobom iba na 16,3 % sledovaných VH.

Úroveň občianskych kompetencií negatívne ovplyvnila preukázaná **nevyhovujúca úroveň** vo všeobecnom a v teoretickom odbornom vzdelávaní u žiakov UO (**Tabuľka 4**), ktorí i keď dostali príležitosť vyjadriť svoj postoj k navodenej celospoločenskej téme (napr. ochrana zdravia a životného prostredia; hospodárenie so surovinami; uplatňovanie etických zásad v podnikaní), iba na štvrtine sledovaných VH boli ochotní o nej diskutovať a svoje tvrdenia podložiť primeranou argumentáciou. Priemernú úroveň občianskych spôsobilostí (49,6 %) žiaci ŠO prezentovali vyjadrením vlastných názorov k preberanej učebnej téme (napr. použitie špeciálnych kontajnerov; fungovanie vzduchového brzdového systému; vplyv cyrilo-metodskej tradície na súčasnú spoločnosť) i k spoločenským témam (napr. bezpečnosť a dôveryhodnosť informácií na internete; výhody a nevýhody online nakupovania; dodržiavanie zdravého životného štýlu; odmietavý postoj k vojnám). Vzájomný rešpekt, akceptovanie odlišných názorov a využitie vhodných argumentov na potvrdenie svojich postojov v diskusii preukázali žiaci ŠO na polovici VH.

Na väčšine (85,4 %) sledovaných VH prebiehala edukácia v príjemnej pracovnej atmosfére, komunikácia medzi vyučujúcimi a žiakmi bola efektívna a ústretová, čo pozitívne vplývalo na upevňovanie **sociálnych kompetencií (Grafy 3, 5)**, ktoré boli rozvíjané **na priemernej úrovni**. Žiaci väčšinou empaticky reagovali na podnety, správali sa kultúrne, kultivovane, primerane okolnostiam a situáciám. Možnosť vzájomne participovať pri plnení úloh mali na menej ako polovici VH (43,1 %), čo limitovalo ich sociálne zručnosti. Nedostatočná skúsenosť žiakov s tímovou formou práce sa prejavila aj pri prezentovaní výsledkov spoločnej činnosti absenciou objektívneho posúdenia a využitia vhodnej argumentácie.

Dosiahnutú priemernú úroveň kompetencií k **celoživotnému vzdelávaniu** vo všeobecnom (47,1 %) i v teoretickom odbornom (48,5 %) vzdelávaní znižovalo nedostatočné uplatňovanie sebahodnotiacich a hodnotiacich zručností v edukačnom procese. Úroveň **občianskych kompetencií** bola málo vyhovujúca vo všeobecnom (40,8 %) a priemerná v teoretickom odbornom (46,1%) vzdelávaní, možnosť diskutovať, argumentačne podložiť a obhajovať svoje názory iba na 62,8 % VH obmedzovalo ich rozvíjanie. V UO boli občianske kompetencie na nevyhovujúcej úrovni (27,8 %) vo všeobecnom a na málo vyhovujúcej úrovni (33,3 %) v teoretickom odbornom vzdelávaní. Efektívna a ústretová komunikácia podnecovala u všetkých účastníkov vyučovacieho procesu rozvíjanie **sociálnych kompetencií**, ktoré dosiahli **priemernú úroveň** vo všeobecnom (65,6 %) i teoretickom odbornom (59,1 %) vzdelávaní, naopak, málo príležitostí pracovať vo dvojiciach/tíme obmedzovalo žiakov v zdokonaľovaní a upevňovaní ich sociálnych zručností.

Učitelia na 67,6 % VH formulovali **výchovno-vzdelávacie ciele** so zreteľom na očakávané výsledky učenia sa žiakov, avšak zväčša neoverovali ich splnenie ani nevytvorili žiakom príležitosť zhodnotiť svoj pokrok v učení sa. Takmer na dvoch tretinách hospitovaných hodín boli pozorované v priebehu edukácie **podporné stimuly** pre učenie sa žiakov vytváraním podmienok na inkluzívne vzdelávanie, avšak na viac ako polovici VH učitelia neposkytovali žiakom možnosť výberu činností vzhľadom na ich individuálne schopnosti. V procese edukácie na väčšine (97,2 %) sledovaných VH vyučujúci podnecovali svojou ústretovosťou **atmosféru istoty a psychického bezpečia**, čo pozitívne vplývalo na posilnenie sebadôvery žiakov a umožňovalo im zažiť úspech. Na väčšine VH (92,8 %) učitelia žiakov povzbudzovali a motivovali. V procese edukácie využívali tradičné výučbové metódy (výklad, prednáška, frontálne zadávanie inštrukcií), v menšej miere uplatňovali aj riadený rozhovor, brainstorming, podnetné otázky, problémové úlohy, diskusiu, čím nepodnecovali dostatočne **rozvoj kritického myslenia a aktívne činnosť učenie sa žiakov**. Tvorivosť u žiakov aktivizovali iba v minimálnej miere a bádateľské metódy vyučovania realizovali v ojedinelých prípadoch. Na väčšine hospitovaných hodín využívali **materiálne prostriedky** podporujúce racionalizáciu učebných činností všetkých aktérov vzdelávania. K aktívnemu a **zmysluplnému využitiu IKT** viedli žiakov iba na jednej tretine VH. Až na dvoch tretinách pozorovaných VH hodnotenie učiteľmi nebolo stimulujúce. Obmedzené podnecovanie k sebahodnoteniu a rovesníckemu hodnoteniu žiakov, ako i ojedinelé zdôvodnenia slovného hodnotenia alebo klasifikácie nevytvárali podmienky na efektívne formatívne hodnotenie žiakov vedúce k autoregulácii ich učebnej činnosti.

Žiaci ŠO dosiahli lepšiu úroveň ako žiaci UO vo všetkých sledovaných kompetenciách všeobecného i teoretického odborného vzdelávania (**Tabuľka 4**). Pozornosť si vyžaduje zistenie, že žiaci UO preukázali na priemernej úrovni iba komunikačné a sociálne kompetencie, ostatné spôsobilosti prezentovali na málo vyhovujúcej úrovni a vo všeobecnom vzdelávaní kompetencie k celoživotnému vzdelávaniu na

nevyhovujúcej úrovni. Zistenia naznačujú nedostatočnú odbornú pripravenosť absolventov UO na výkon povolania a obmedzené možnosti ich ďalšieho rozvoja. Zároveň poukazujú na potrebu podpory motivácie žiakov k učeniu sa so zameraním na rozvoj kľúčových kompetencií vo všeobecnom ako i teoretickom odbornom vzdelávaní žiakov.

Tabuľka 4 Rozdiely v úrovni sledovaných kompetencií medzi žiakmi UO a ŠO vo všeobecnom a teoretickom odbornom vzdelávaní

KOMPETENCIE	Všeobecné vzdelávanie		Odborné vzdelávanie	
	ŠO - úroveň	UO - úroveň	ŠO - úroveň	UO - úroveň
komunikačné	67,7 % - priemerná	50,4 % - priemerná	76,9 % - dobrá	53,9 % - priemerná
poznávacie	52,2 % - priemerná	40,4 % - málo vyhovujúca	49,2 % - priemerná	32,7 % - málo vyhovujúca
občianske	45,7 % - priemerná	27,8 % - nevyhovujúca	54,7 % - priemerná	33,3 % - málo vyhovujúca
sociálne	69,3 % - priemerná	55,4 % - priemerná	64,3 % - priemerná	51,2 % - priemerná
kompetencie k celoživotnému učeniu sa	50,7 % - priemerná	37,3 % - málo vyhovujúca	56,5 % - priemerná	36,5 % - málo vyhovujúca

Hlavné zistenia z priameho pozorovania vyučovacích hodín uvádzame v tabuľke (**Tabuľka 5**).

Tabuľka 5 Hlavné zistenia z priameho pozorovania vyučovacích hodín vo všeobecnom a teoretickom odbornom vzdelávaní

Pozitívne zistenia
<ul style="list-style-type: none"> priaznivá pracovná atmosféra založená na vzájomnom rešpekte učiteľov a žiakov
Oblasti vyžadujúce zlepšenie
<ul style="list-style-type: none"> rozvoj verbálnych a komunikačných schopností na hodinách slovenského jazyka a slovenskej literatúry stimulovanie kritického myslenia žiakov prostredníctvom úloh na rozvoj vyšších myšlienkových operácií a bádateľských aktivít na podporu aktívneho učenia sa rozvíjanie občianskych kompetencií vytváraním priestoru na vyjadrenie názorov a diskusií rozvíjanie kompetencií k celoživotnému učeniu sa vytváraním príležitostí na prácu s chybou, sebahodnotenie a hodnotenie žiakov rozvíjanie sociálnych kompetencií uplatňovaním kooperatívnych foriem práce poskytovanie podporných stimulov pre učenie sa každého žiaka

2.1.2 Praktická príprava

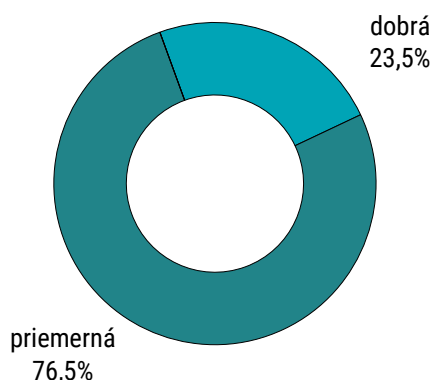
ŠŠI kontrolovala realizáciu praktickej prípravy v 17 školách, v 1 škole¹¹ nebolo možné skontrolovať priebeh praktického vzdelávania. I keď v čase kontroly mala na pracoviskách zamestnávateľov prebiehať praktická príprava, žiaci neboli prítomní a vyučovanie sa nerealizovalo.

Spolu bolo vykonaných **124 hospitácií** na **424** vyučovacích hodinách (**Tabuľka 6**).

Celková úroveň v predmetoch praktickej prípravy bola v 4 školách na dobrej a v 13 školách na priemernej úrovni (**Graf 7**).

¹¹ Súkromná stredná odborná škola ADVENTIM – Magán Szakközépiszkola ADVENTIM, Komenského ulica 1219/1, Dunajská Streda

Graf 7 Priebeh výchovy a vzdelávania v predmetoch praktického prípravy – percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach

Praktická príprava sa v sledovaných školách realizovala formou odborného výcviku, praktických cvičení a odbornej praxe. **Vyučovanie** väčšiny predmetov prebiehalo **skupinovou formou**, kde ŠŠI vykonala 111 (89,5 %) hospitácií, na ktorých sa zúčastnilo 839 žiakov ŠO a UO. **Individuálna forma vyučovania** prebiehala iba v technických odboroch, uskutočnilo sa 13 hospitácií, prítomných bolo 148 žiakov ŠO a UO hospitovaných tried/skupín (**Tabuľka 6**).

Tabuľka 6 Prehľad o počte žiakov a hospitáciách praktickej prípravy

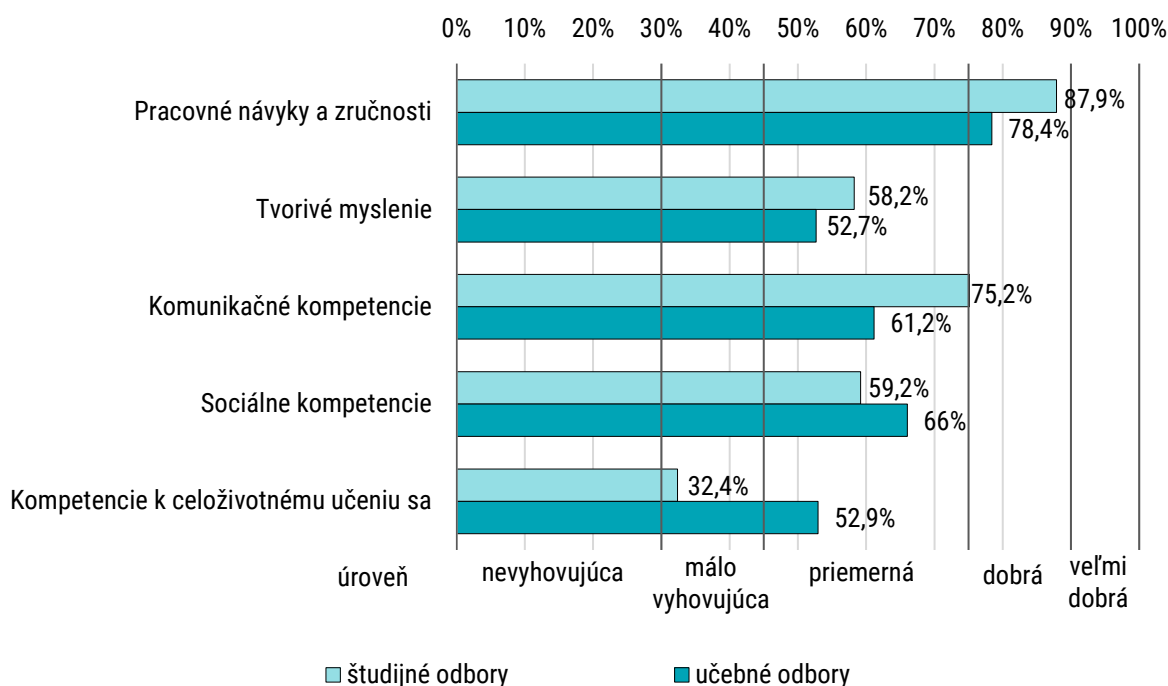
ÚDAJE O ŽIAKOKCH A HOSPITÁCIACH	NETECHNICKÉ ODBORY	TECHNICKÉ ODBORY	TECHNICKÉ ODBORY	SPOLU
	skupinová forma	individuálna forma	skupinová forma	
Počet hospitácií	51	13	60	124
Počet hodín hospitácií	188	23	213	424
Počet žiakov triedy/skupiny	542	170	620	1 332
Počet žiakov prítomných na hodine	381	148	458	987

Netechnické odbory

V netechnických odboroch sa uskutočnilo 51 hospitácií na 188 vyučovacích hodinách v 4 skupinách odborov (29 Potravinárstvo; 31 Textil a odevníctvo; 63,64 Ekonomika a organizácia, obchod a služby I, II; 85 Umenie a umeleckoremeselná tvorba I, II). Vyučovanie všetkých predmetov prebiehalo skupinovou formou (**Tabuľka 6**).

Celková úroveň učenia sa žiakov v **praktickej príprave v netechnických odboroch v skupinovej forme** bola **priemerná**, pričom žiaci v ŠO dosahovali mierne lepšiu úroveň (68,2 %) ako žiaci v UO (64,7 %). Najväčší rozdiel v preukázanej úrovni medzi žiakmi ŠO a UO sa prejavil v rozvíjaní kompetencií k celoživotnému učeniu sa, ktorá bola u žiakov UO priemerná (52,9 %), avšak u žiakov ŠO iba málo vyhovujúca (32,4 %). V osvojení komunikačných zručností žiaci ŠO dosahovali dobrú úroveň (75,2 %), u žiakov UO boli rozvíjané na úrovni priemernej (61,2%) (**Graf 8**).

Graf 8 Úroveň sledovaných kľúčových kompetencií žiakov netechnických odborov v kontrolovaných predmetoch praktickej prípravy v študijných a učebných odboroch – skupinová forma

V hodnotení **pracovných návykov a zručností** preukázali žiaci dobrú a zároveň najlepšiu úroveň, výsledky v ŠO (87,9 %) boli lepšie ako v UO (78,4 %) (**Graf 8**). Obidve skupiny žiakov takmer na všetkých sledovaných hodinách poznali základné pracovné techniky a technológie pri praktických činnostiach, dodržiavali správne pracovné postupy a pracovnú disciplínu. Počas výkonu práce disponovali adekvátnymi manuálnymi zručnosťami, prejavili primeranú mieru samostatnosti, stanovené pravidlá bezpečnosti pri práci, hygienické normy a určené zásady psychohygieny dodržiavali. Na 41,2 % sledovaných VH žiaci zmysluplne a aktívne využívali IKT (napr. účtovné a ekonomické softvéry; výukové programy ALFA, OMEGA, OLYMP; mobilnú aplikáciu Kahoot; program ZAV). Pri riešení zadaných úloh integrovali teoretické poznatky s praktickými zručnosťami. Na získavanie pracovných návykov a zručností mali vytvorené podmienky, ktoré zodpovedali príslušným odborom štúdia.

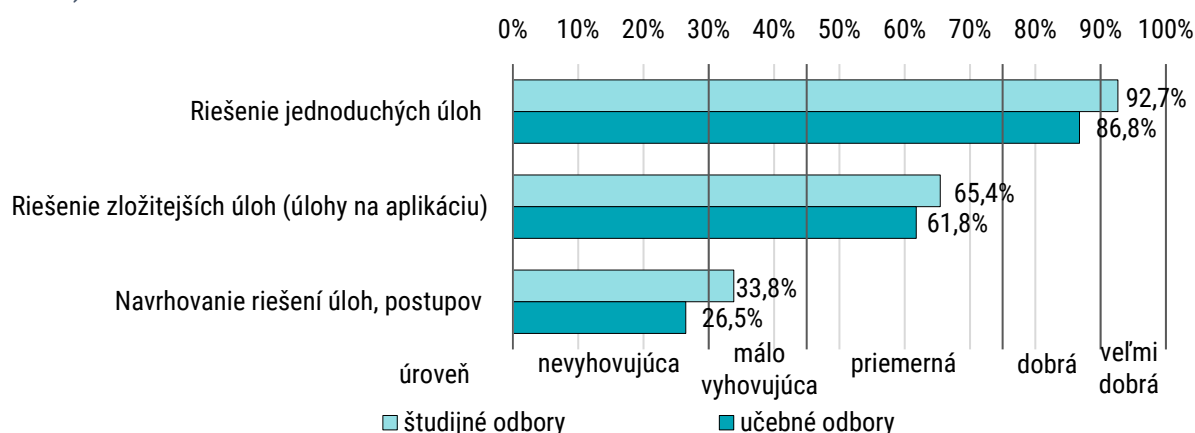
Priemernú úroveň komunikačných spôsobilostí (Graf 8) takmer na všetkých sledovaných VH preukázali žiaci kultivovaným verbálnym aj neverbálnym prejavom, primeranou slovnou zásobou a využívaním zásad etickej komunikácie. Osvojené vedomostí prezentovali plynulo a zrozumiteľne, i keď pri snahe uplatniť odbornú terminológiu sa občas vyskytli menšie nedostatky. S odbornými textami (napr. faktúry, reklamačné listy, recepty) a informáciami pracovali na 80,4 % VH a preukázali požadované návyky a primerané vedomosti.

Na všetkých VH prevládala medzi žiakmi, učiteľmi a MOV vzájomná ústretová komunikácia podnecujúca pozitívne vzťahy a priaznivú pracovnú atmosféru, čo podporovalo rozvíjanie **sociálnych kompetencií, ktoré dosiahli priemernú úroveň u oboch skupín žiakov (Graf 8)**. Na viac ako polovici hodín (52,9 %) žiaci využívali kooperatívne formy práce vo dvojiciach alebo v skupinách, dokázali prezentovať a objektívne posúdiť výsledok spoločnej činnosti a vhodne argumentovať, avšak na 43,1 % VH možnosť spolupracovať v tíme nemali. Celkovú úroveň **kompetencií k celoživotnému učeniu sa**, ktorá dosiahla **málo vyhovujúcu úroveň**, obmedzoval nedostatok možností reflektovať vlastný učebný výkon a pokrok v učení sa na takmer polovici (49 %) sledovaných VH. K ich rozvoju neprispievalo aj málo príležitostí a nedostatočná stimulácia žiakov (až na 74,5 % VH) na objektívne zhodnotenie práce spolužiakov.

Tvorivé myslenie žiakov dosiahlo priemernú úroveň v ŠO (58,2 %) i v UO (52,7 %) (Graf 8). Žiaci v ŠO na veľmi dobrej úrovni (92,7 %) a v UO na dobrej úrovni (86,8 %) riešili jednoduché praktické úlohy (napr.

úpravy v textových dokumentoch – symboly a špeciálne znaky; príprava cukrárskeho produktu podľa stanoveného technologického postupu), dokázali v konkrétnych pracovných činnostiach využívať osvojené teoretické znalosti a upevňovať si získané pracovné zručnosti (**Graf 9**). Žiaci oboch skupín dosiahli priemernú úroveň pri riešení **aplikačných úloh**, na väčšine sledovaných VH na základe logických súvislostí vedeli nadobudnuté skúsenosti využiť pri riešení nových úloh (napr. príprava návrhu na oslovenie a získanie nových zákazníkov; vyhotovenie dokumentácie podľa zadaných modelových situácií pomocou účtovného softvéru). Priestor na tvorbu **vlastného riešenia či postupu** dostali žiaci na polovici VH (napr. príprava vlastného originálneho múčnika; vlastný návrh stolovania; tvorba sloganu firmy; maskovanie podľa vlastnej predlohy - zostarovanie), avšak adekvátne ho využili iba v menšej miere (31,4 % VH). Posudzovať jednotlivé riešenia s využitím vhodnej **argumentácie, zovšeobecňovať zistenia, či formulovať závery** (napr. využívanie nových trendov v umeleckom maskovaní) žiaci dokázali na 39,2 % hospitovaných VH. Preukázaná úroveň v ŠO bola **málo vyhovujúca** (33,8 %) a v UO **nevyhovujúca** (26,5 %) (**Graf 9**).

Graf 9 Úroveň rozvíjania tvorivého myslenia pri riešení zadávaných úloh (netechnické odbory – skupinová forma)

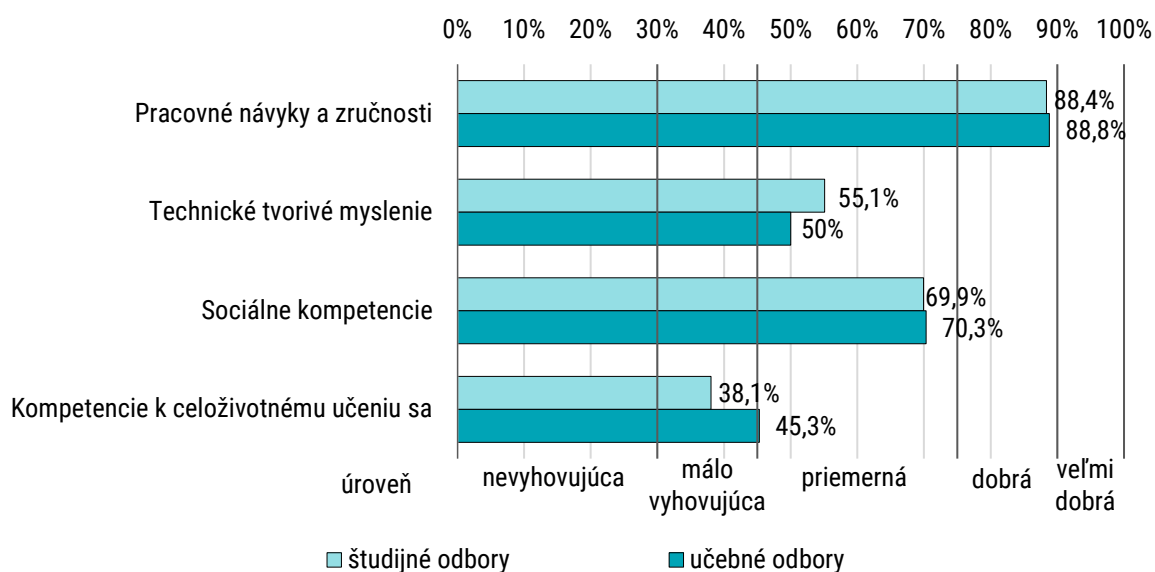

Technické odbory

V technických odboroch bolo vykonaných 73 hospitácií na 236 vyučovacích hodinách, z nich 13 hospitácií sa uskutočnilo v predmetoch vyučovaných individuálnou formou (**Tabuľka 6**). Žiaci sa vzdelávali v 9 skupinách odborov (23, 24 *Strojárstvo a ostatná kovospracujúca výroba I, II*; 26 *Elektrotechnika*; 28 *Technická a aplikovaná chémia*; 33 *Spracúvanie dreva*; 34 *Polygrafia a médiá*; 36 *Stavebníctvo, geodézia a kartografia*; 37 *Doprava, pošty a telekomunikácie*; 39 *Špeciálne technické odbory*; 42, 45 *Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka I, II*).

Učenie sa žiakov v skupinovej forme praktickej prípravy v technických odboroch bolo hodnotené na priemernej úrovni. Rozdiely v dosiahnutých úrovniach jednotlivých spôsobilostí u obidvoch skupín žiakov neboli výrazné s výnimkou kompetencií k celoživotnému učeniu sa, v ktorých podobne ako v netechnických odboroch žiaci v UO preukázali **priemernú** a žiaci ŠO **málo vyhovujúcu** úroveň (**Graf 10**).

Graf 10 Úroveň sledovaných kľúčových kompetencií žiakov technických odborov v kontrolovaných predmetoch praktickej prípravy v študijných a učebných odboroch – skupinová forma

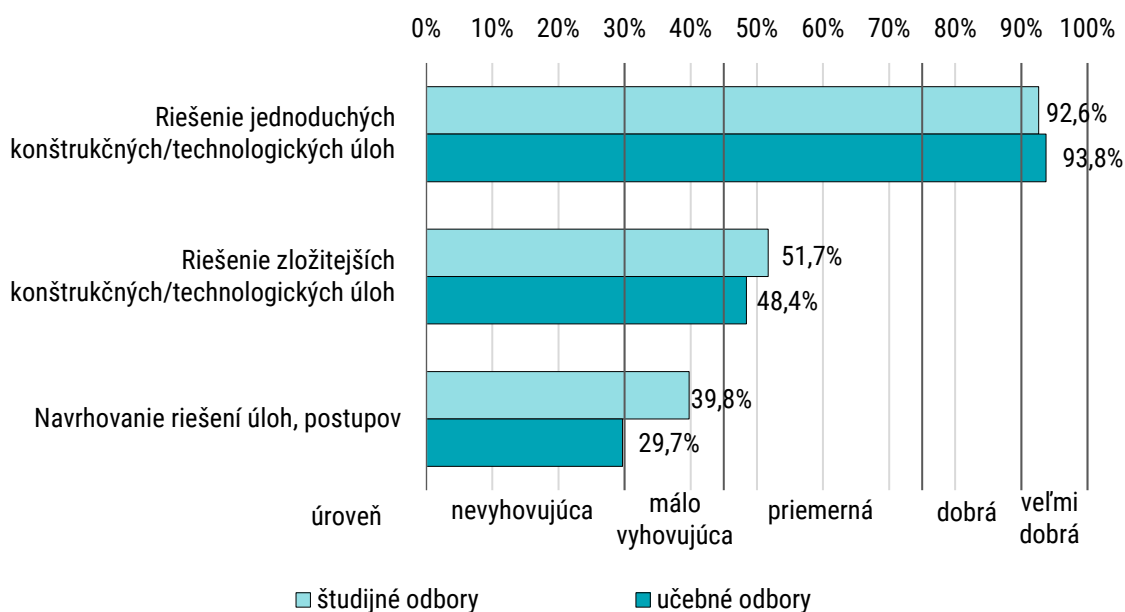
Pracovné návyky a zručnosti prezentovali žiaci v technických odboroch na dobrej úrovni (Graf 10).

Na všetkých sledovaných VH žiaci dodržiavali správne technologické postupy pri realizovaných pracovných činnostiach, preukázali osvojené pracovné techniky v jednotlivých odboroch (merania hodnôt pasívnych súčiastok), vedeli čítať a zhotovovať technickú dokumentáciu (napr. tvorba a modifikácia výkresovej dokumentácie v 2D/3D softvéri; tvorba technickej dokumentácie bytového domu). Na tretine VH pri realizácii zadaní využívali informačné technológie a pracovali s odborným softvérom (napr. program WoodWOP). Takmer na všetkých VH žiaci riešili zadané úlohy samostatne a zodpovedne. Pracovali v bezprostrednom kontakte s MOV a vyučujúcimi, dokázali integrovať teoretické poznatky (určovanie hodnôt vlastností pasívnych súčiastok; prvky štruktúrovanej kabeláže – káble, konektory, vane) a nadobudnuté praktické zručnosti. Pracovné návyky získavali v podmienkach zodpovedajúcich ich budúcemu povolaniu, počas výkonu práce v odborných učebniach, v dielňach a na pracovisku zamestnávateľa dodržiavali pravidlá bezpečnosti a ochrany zdravia a životného prostredia. Dodržiavaním dohodnutých pravidiel správania a vytváraním vzájomných pozitívnych vzťahov so spolužiakmi, učiteľmi a MOV žiaci na sledovaných VH podporovali rozvoj **sociálnych kompetencií**. Na dvoch tretinách VH si pri plnení úloh v skupinách vzájomne pomáhali, akceptovali sa a konštruktívne participovali na vytváraní výsledného produktu. Efektívne komunikovali, kládli otázky a prezentovali výsledok svojej práce s adekvátnou argumentáciou a snahou využívať odbornú terminológiu. Nedostatok príležitostí na sebahodnotenie, prípadne posúdenie výkonu spolužiakov bol slabou stránkou rozvoja **kompetencií k celoživotnému učeniu sa**, ktoré boli preukázané u žiakov UO na **priemernej** (45,3 %) a v ŠO na **málo vyhovujúcej** úrovni.

Pri rozvíjaní **technického tvorivého myslenia** riešenie **jednoduchých konštrukčných** či **technologických úloh** (napr. povrchová úprava dielov pomocou ručnej brúsky; demontáž nápravy automobilu; zapojenie vodičov v rozvodnici; určenie plochy štvorcovou metódou; strihanie, orysovanie a opracovanie plechu, príprava omietkovej zmesi...) zvládali žiaci obidvoch skupín na **veľmi dobrej úrovni**, pri výkone praktických činností uplatňovali získané teoretické vedomosti. Príležitosť riešiť **zložitejšie konštrukčné a technologické úlohy** (napr. využitie vhodného materiálu pri renovácii okien; výpočet cestnej dane pre viac vozidiel rôzneho druhu; výpočet chýb merania odporu nepriamou metódou...) mali na 60 % hospitovaných hodín a preukázali ich na priemernej úrovni (50,8 %). Vyučujúci viedli žiakov k samostatnosti a zodpovednosti za výsledky svojej práce, na necelej polovici VH im umožnili **tvoriť vlastné návrhy a voliť pracovné postupy a technologické riešenia** (napr. vlastný spôsob formy účtovania konkrétnej položky v programe OMEGA; umiestnenie kotla a vykurovacích telies v pôdoryse domu; návrh prevodovky v ProgeCAD; návrh domu tvoreného SMART technológiami...). Menej príležitostí na slobodný výber riešení a nedostatočná stimulácia

kreativity sa odrazili v dosiahnutej málo vyhovujúcej úrovni u žiakov ŠO (39,8 %) a nevyhovujúcej úrovni žiakov UO (29,7 %) (**Graf 11**).

Graf 11 Úroveň rozvíjania tvorivého technického myslenia pri riešení zadávaných úloh skupinovú formu praktickej prípravy – technické odbory

V individuálnej forme praktickej prípravy v technických odboroch sa pripravovali prevažne žiaci ŠO. V UO sa uskutočnila 1 hospitácia. Učenie sa žiakov v oboch skupinách dosiahlo priemernú úroveň.

Rozvíjanie praktických návykov a pracovných zručností bolo na dobrej úrovni. Žiaci poznali pracovné techniky, dodržiavali pracovnú disciplínu, pracovali samostatne a zručne narábali s pracovnými nástrojmi. Vedeli pracovať s technickým výkresom (napr. rez kovu), vyhľadať informácie v strojných tabuľkách. Informačné technológie, špecifický a aplikačný software využívali iba na tretine sledovaných VH. Na pozorovaných hodinách prevládala pracovná atmosféra a podnetná komunikácia medzi žiakmi a vyučujúcimi. Schopnosť prezentovať výsledky práce a objektívne ich posúdiť iba na 53,8 % VH však **sociálne spôsobilosti** žiakov oslabovalo. **Kompetencie k celoživotnému učeniu** sa dosiahli priemernú úroveň a boli limitované nedostatkom príležitostí na hodnotenie a posúdenie svojich učebných výkonov. Na viac ako polovici VH žiaci prijali hodnotenie od svojho učiteľa a následne korigovali svoje konanie. Rozvíjanie **technického tvorivého myslenia** bolo na priemernej úrovni. Vo vyučovaní výrazne dominovali jednoduché úlohy (napr. vhodný výber nástrojov a náradia; jednoduché účtovné postupy; návrh domu s plochou strechou), ktoré žiaci oboch skupín riešili na veľmi dobrej úrovni. So zložitejšími konštrukčnými či technologickými úlohami pracovali iba žiaci ŠO na dvoch tretinách sledovaných hodín, avšak úspešní pri ich riešení boli len na tretine VH, čo negatívne ovplyvnilo preukázanú málo vyhovujúcu (33,3 %) úroveň. Navrhovať vlastné technologické riešenia (napr. zapojenie vodičov v nadomietkovej, resp. podomietkovej krabici) mali možnosť iba žiaci v ŠO, avšak zrealizovať ich a diagnostikovať správnosť zvolených riešení dokázali iba na tretine VH, čo sa prejavilo v málo vyhovujúcej (35,4 %) dosiahnutej úrovni. V UO sa uskutočnila iba jedna hospitácia, na ktorej boli prítomní 3 žiaci, ktorí nedostali možnosť riešiť zložitejšie konštrukčné či technologické úlohy ani navrhovať samostatne riešenia úloh alebo postupov, preto v uvedených činnostiach dosiahli nulovú úroveň.

Hlavné zistenia z priameho pozorovania praktickej prípravy uvádzame v tabuľke (**Tabuľka 7**).

Tabuľka 7 Hlavné zistenia z priameho pozorovania vyučovacích hodín

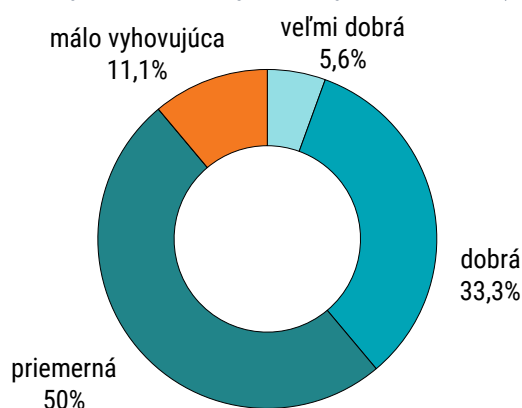
Pozitívne zistenia
<ul style="list-style-type: none">
• preukázanie osvojených praktických návykov a zručností, dodržiavanie stanovených pracovných a technologických postupov v podmienkach zodpovedajúcich odboru štúdia
• vytváranie priaznivej pracovnej atmosféry v priestoroch SOŠ a na pracoviskách praktickej prípravy
• dodržiavanie pravidiel bezpečnosti a ochrany zdravia a životného prostredia
Oblasti vyžadujúce zlepšenie
<ul style="list-style-type: none">
• podnecovanie tvorivého/technického tvorivého myslenia žiakov ŠO i UO zadávaním zložitejších úloh a vytváraním možností na navrhovanie riešení/postupov
• rozvíjanie sebahodnotenia a rovesníckeho hodnotenia výkonu pri praktických činnostiach
• poskytovanie podporných stimulov pre učenie sa každého žiaka vzhľadom na jeho individuálne schopnosti

2.2 RIADENIE ŠKOLY

V oblasti riadenia školy ŠŠI posudzovala úroveň vypracovania školských vzdelávacích programov, stav a úroveň pedagogického riadenia, vnútorného systému kontroly a hodnotenia, klímy, kultúry a služieb školy.

V 1 škole¹² bola dosiahnutá úroveň **veľmi dobrá**, v 6 školách **dobrá**, v 9 školách **priemerná** a v 2 školách¹³ **málo vyhovujúca úroveň (Graf 12)**, celková úroveň v oblasti riadenia škôl sa v porovnaní s minulým školským rokom zhoršila o 2,5 %.

Graf 12 Riadenie školy – percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach (vrátane hodnotenia ŠkVP)

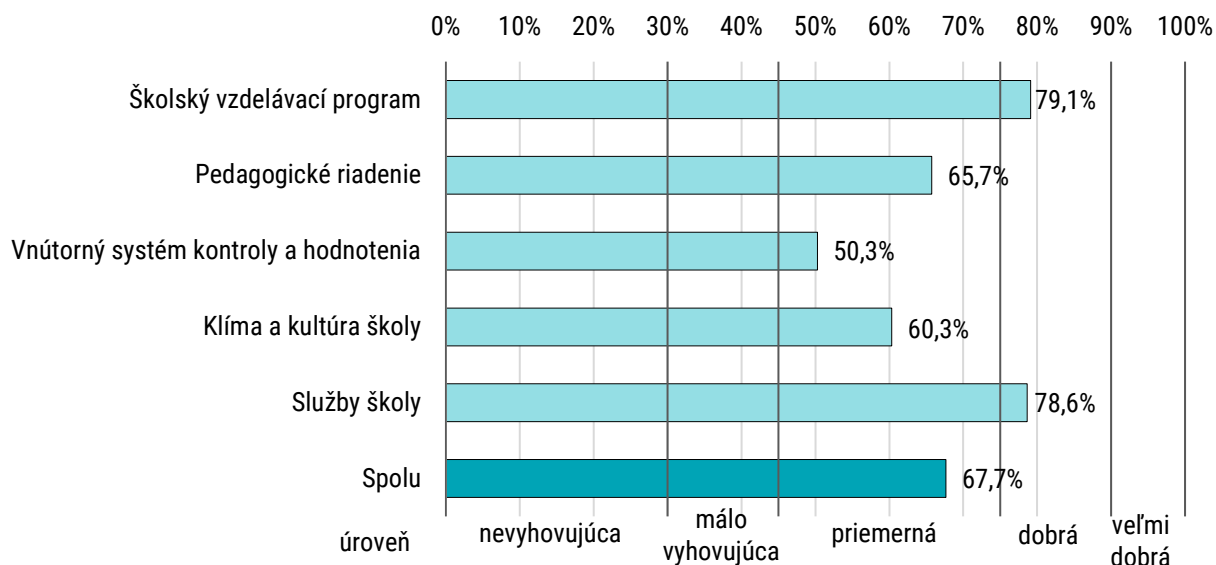
Celková úroveň v oblasti riadenia škôl dosiahla priemernú úroveň (67,7 %; Graf 13).

V oblasti riadenia škôl dobrú (79,1 %) a zároveň najvyššiu úroveň dosiahlo vypracovanie ŠkVP a v ňom ponuka vzdelávacích príležitostí pre žiakov so ŠVVP a vypracované učebné osnovy. Dobrú úroveň preukázali aj poskytované služby školy. Na úroveň pedagogického riadenia (65,7 %) negatívne vplývalo nezabezpečenie prijímacieho konania v súlade s právnym predpisom v niektorých školách a nedostatky vo výkone štátnej správy v prvom stupni a v rozhodovaní. Klíma škôl bola otvorená, jej úroveň znižovali menej podporujúce vzťahy medzi učiteľmi a žiakmi. Úroveň riadenia škôl negatívne ovplyvnil najmä vnútorný systém kontroly a hodnotenia nekomplexnou a neefektívnou kontrolnou činnosťou vedúcich PZ (50,3 %).

¹² Stredná odborná škola dopravná, Školská 66, Trenčín

¹³ Stredná odborná škola elektrotechnická, Hviezdoslavova 44, Stropkov; Súkromná stredná odborná škola ADVENTIM – Magán Szakközépiskola ADVENTIM, Komenského ulica 1219/1, Dunajská Streda

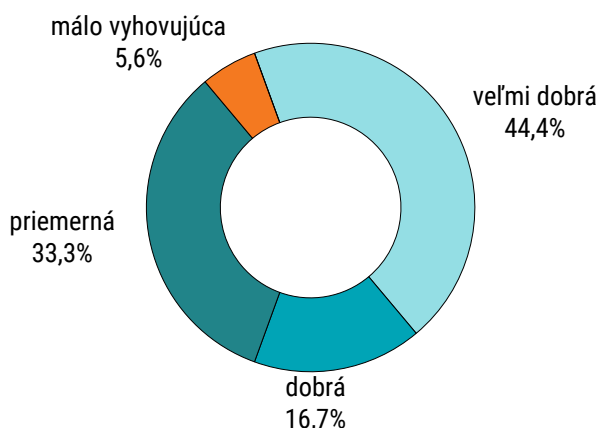
Graf 13 Riadenie školy

2.2.1 Školský vzdelávací program

V sledovaných SOŠ školskí inšpektori hodnotili vypracovanie a realizáciu ŠKVP v 50 ŠO a 34 UO (3-/4-roč.; 2-roč.). ŠKVP vyhotovilo 8 SOŠ na **veľmi dobrej úrovni**, 3 na **dobrej**, 6 na **priemernej úrovni** a 1 škola na **málo vyhovujúcej úrovni**¹⁴ (**Graf 14**).

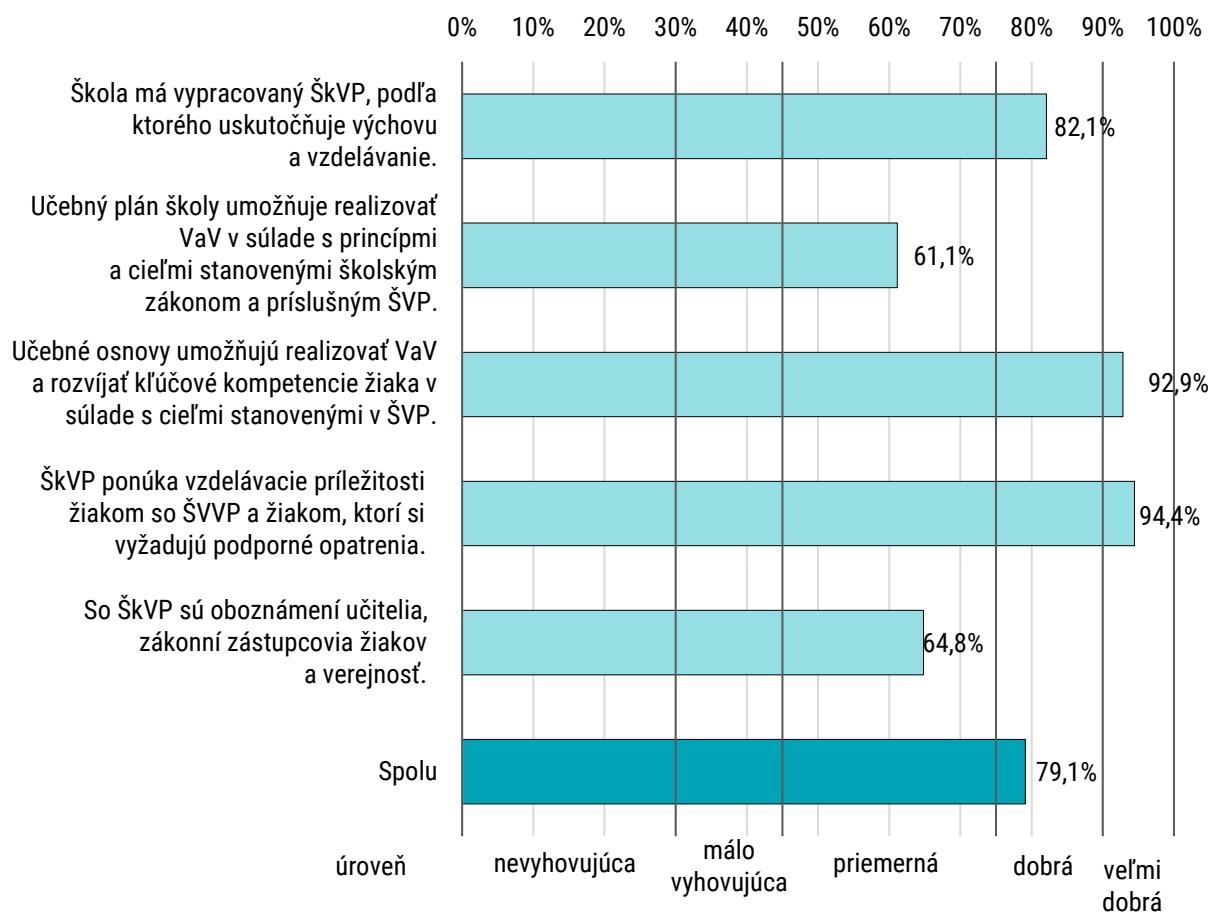
Graf 14 Školský vzdelávací program – percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach

Školské vzdelávacie programy, na základe ktorých v školách uskutočňovali výchovno-vzdelávací proces, boli vypracované celkovo na **dobrej úrovni** (79,1 %)(**Graf 15**), i keď v porovnaní s minulým školským rokom sa úroveň mierne znížila o 2,4 %.

¹⁴ Súkromná stredná odborná škola ADVENTIM – Magán Szakközépiskola ADVENTIM, Komenského ulica 1219/1, Dunajská Streda

Graf 15 Úroveň vypracovania školských vzdelávacích programov

Vo väčšine škôl boli **školské vzdelávacie programy** vypracované v súlade s ustanoveniami školského zákona, zaručovali realizáciu výchovno-vzdelávacieho procesu podľa príslušných štátnych vzdelávacích programov (ŠVP) a boli zadané pre jednotlivé odbory štúdia. Školy vzdelávajúce aj žiakov v systéme duálneho vzdelávania participovali pri tvorbe ŠkVP so zamestnávateľmi, okrem 4 subjektov¹⁵. Naformulované **ciele VaV v ŠkVP** sa zameriavali na systematický rozvoj poznávacích schopností žiakov a ich motiváciu k sústavnému zdokonaľovaniu sa, na rozvíjanie prosociálneho správania a emocionálnej zrelosti. Akceptovali rozdielne stupne vzdelávania i odbory štúdia a orientované boli hlavne na prípravu žiakov na povolanie. Stanovené ciele zodpovedali reálnym podmienkam škôl, okrem 2 SOŠ, kde naplnenie koncepčných zámerov v jednej škole¹⁶ ohrozovala nízka odbornosť vyučovania odborného výcviku v UO a v druhej SOŠ¹⁷ neadekvátne podmienky na uskutočňovanie VaV. Súčasťou všetkých ŠkVP bol **profil absolventa** so zadanou charakteristikou absolventa pre príslušný odbor štúdia a s uvedením jeho kľúčových a odborných kompetencií pre výkon činností. V 1 SOŠ¹⁸ profil absolventa neakceptoval dodatok k ŠVP, ktorý aktualizoval kľúčové kompetencie a vzdelávacie štandardy pre ekonomické vzdelávanie.

Učebné plány (UP) mali školy vypracované na priemernej úrovni (**61,1 %**, **Graf 15**). Viac ako v polovici kontrolovaných subjektov (55,6 %) boli spracované **učebné plány** všetkých odborov v súlade s rámcovými učebnými plánmi (RUP) ŠVP pre úplné stredné odborné vzdelanie, stredné odborné vzdelanie a nižšie stredné vzdelanie. V UP boli dodržané minimálne počty týždenných vyučovacích hodín v jednotlivých vzdelávacích oblastiach (VO) všeobecného aj odborného vzdelávania a obsahovali vlastné poznámky, ktoré špecifikovali organizáciu výchovnovzdelávacieho procesu. **Takmer v tretine SOŠ (27,8 %) sa VaV**

¹⁵ Súkromná stredná odborná škola ADVENTIM – Magán Szakközépiszkola ADVENTIM, Komenského ulica 1219/1, Dunajská Streda; Stredná odborná škola kaderníctva a vizážistiky, Svätoplukova 2, Bratislava-Ružinov; Hotelová akadémia, Južná trieda 10, Košice-Juh; Súkromná obchodná akadémia, Pod Kalváriou 4183/36, Prešov

¹⁶ Stredná odborná škola stavebná, Školská 8, Liptovský Mikuláš

¹⁷ Súkromná stredná odborná škola ADVENTIM – Magán Szakközépiszkola ADVENTIM, Komenského ulica 1219/1, Dunajská Streda

¹⁸ Stredná priemyselná škola dopravná, Sokolská 911/94, Zvolen

neuskutočňovala v súlade s príslušnými ŠVP najmä kvôli nedostatkom v učebných plánoch, ktoré súviseli predovšetkým s nedodržaním minimálneho počtu týždenných vyučovacích hodín¹⁹; s nezaradením predmetov do vyučovacích oblastí²⁰; s nenadefinovaním podmienok spájania žiakov do skupín na praktickom vyučovaní²¹. V ďalšej škole²² neboli v UP do kategórie odborného vzdelávania zaradené predmety vyučované formou praktických cvičení; v poznámkach k ŠkVP neboli uvedené informácie o delení tried na skupiny; ŠkVP pre 2-ročné UO neobsahovali kapitolu o poskytovaní vzdelávania na získanie nižšieho stredného vzdelania.

Učebné osnovy školy vyhotovili na veľmi dobrej úrovni (92,9 %). Vo všetkých SOŠ boli rozpracované v rozsahu vyučovania jednotlivých vyučovacích predmetov podľa UP školy (100 %) a najmenej v rozsahu obsahového štandardu (88,9 %), čím umožňovali rozvíjať kľúčové kompetencie žiaka v súlade s cieľmi stanovenými príslušným ŠVP. **Nedostatky** sa vyskytli v 2 školách a týkali sa neaktualizovania výkonových a obsahových štandardov ekonomického vzdelávania v zmysle platných dodatkov príslušných skupín odborov²³ a nerozpracovania obsahových štandardov podľa UP ŠkVP v učebných osnovách niektorých vyučovacích predmetov²⁴. V 1 SOŠ²⁵ sa výchovnovzdelávací proces nerealizoval v niektorých UO vo vyučovacom jazyku, čím sa nenaplnili požiadavky na osvojenie obsahu a cieľov učebných osnov týchto predmetov.

Všetky kontrolované subjekty, okrem 1 školy²⁶, mali v poznámkach k UP zapracovanú obsahovú náplň, rozsah a časový harmonogram **kurzu na ochranu života a zdravia**, účelových cvičení a kurzu pohybových aktivít v prírode. **Disponibilné hodiny** využili s výnimkou 1 SOŠ²⁷ všetky ostatné školy. V súlade s ich výchovno-vzdelávacími cieľmi a vyučovacou stratégiou posilňovali vzdelávacie oblasti Jazyk a komunikácia, Matematika a práca s informáciami, Teoretické odborné vzdelávanie a Praktická príprava, čím realizovali svoje plány orientované na profesijnú prípravu žiakov pre prax a celoživotné vzdelávanie. Vyučovanie predmetov vzdelávacej oblasti Zdravie a pohyb bolo posilnené v 6 SOŠ.

Takmer polovica SOŠ (44,4 %) neprerokovala ŠkVP v pedagogickej rade, v rade školy, so zriaďovateľom alebo s príslušnou stavovskou a profesijnou organizáciou. S výnimkou 3 škôl²⁸ mali kontrolované subjekty ŠkVP zverejnený na svojich webových sídlach alebo bol k dispozícii v elektronickej podobe učiteľom, zákonným zástupcom, žiakom a verejnosti.

Všetky školy vo svojich ŠkVP ponúkali vzdelávacie príležitosti **žiakom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami** (ŠVVP), a to nielen žiakom so zdravotným znevýhodnením, ale aj žiakom nadaným či pochádzajúcim zo sociálne znevýhodneného prostredia. Špecifiká edukácie žiakov so ZZ mali školy rozpracované v individuálnych vzdelávacích programoch (IVP), v ktorých boli zakomponované aj odporúčania z diagnostických vyšetrení realizovaných zariadeniami poradenstva a prevencie. S obsahom IVP boli preukázateľne oboznámení zákonní zástupcovia žiakov.

Tabuľka 8 Hlavné zistenia v oblasti ŠkVP

Pozitívne zistenia

¹⁹ Stredná odborná škola kaderníctva a vizážistiky, Svätoplukova 2, Bratislava-Ružinov; Stredná odborná škola elektrotechnická, Hviezdoslavova 44, Stropkov; Stredná odborná škola drevárska, Lučenecká 2193/17, Zvolen

²⁰ Stredná odborná škola drevárska, Lučenecká 2193/17, Zvolen; Stredná odborná škola hotelových služieb a obchodu, Jablonoňová 1351, Zvolen; Stredná odborná škola obchodu a služieb, Nábřežie J. Kalinčiaka 1, Prievidza

²¹ Stredná odborná škola obchodu a služieb, Nábřežie J. Kalinčiaka 1, Prievidza

²² Súkromná stredná odborná škola ADVENTIM – Magán Szakközépiskola ADVENTIM, Komenského ulica 1219/1, Dunajská Streda

²³ Stredná odborná škola obchodu a služieb, Nábřežie J. Kalinčiaka 1, Prievidza

²⁴ Stredná priemyselná škola dopravná, Sokolská 911/94, Zvolen

²⁵ Súkromná stredná odborná škola ADVENTIM – Magán Szakközépiskola ADVENTIM, Komenského ulica 1219/1, Dunajská Streda

²⁶ Stredná odborná škola obchodu a služieb, Nábřežie J. Kalinčiaka 1, Prievidza

²⁷ Stredná odborná škola elektrotechnická, Hviezdoslavova 44, Stropkov

²⁸ Stredná odborná škola obchodu a služieb, Nábřežie J. Kalinčiaka 1, Prievidza; Súkromná stredná odborná škola ADVENTIM – Magán Szakközépiskola ADVENTIM, Komenského ulica 1219/1, Dunajská Streda; Stredná odborná škola stavebná, Školská 8, Liptovský Mikuláš

- ponuka vzdelávacích príležitostí pre žiakov so ŠVVP vo všetkých školách
- učebné osnovy umožňujúce rozvoj kľúčových kompetencií žiakov v súlade s cieľmi stanovenými v ŠkVP vo všetkých školách
- využitie disponibilných hodín na modifikáciu UP v súlade s príslušným ŠVP v 94,4 % škôl

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

- neakceptovanie rámcových učebných plánov pri vypracovaní učebných plánov v 44,4 % škôl

2.2.2 Pedagogické riadenie

Z rozhovorov s riaditeľmi kontrolovaných subjektov vyplynulo, že podporovali odborný rast PZ i odborných zamestnancov (OZ) a mali vypracovaný **plán profesijného rozvoja**, ktorý v 94,4 % škôl nadväzoval na ciele v ŠkVP a bol upriamený na profiláciu škôl, zohľadňoval požiadavky vyplývajúce z profesijných štandardov stanovených pre jednotlivé kategórie a podkategórie PZ a vzdelávacie potreby jednotlivcov.

V priebehu posledných 2 rokov najviac PZ (225) absolvovalo **vzdelávanie zamerané** na digitálne spracovanie didaktických materiálov a ich využitie v edukačnom procese; obsahom vzdelávania 160 PZ bola inovácia foriem a metód vo vzdelávaní a 145 PZ si rozširovalo a zdokonaľovalo vedomosti o inklúzii vo vzdelávacom procese. Minimálne boli zastúpené vzdelávania zacielené na podporu menej úspešných žiakov a bádateľsky orientované vyučovanie. Napriek tomu, že učitelia absolvovali rôzne vzdelávacie aktivity, aplikácia nadobudnutých poznatkov sa na sledovaných hodinách až v dvoch tretinách škôl (61,1 %) neprejavila a neovplyvnila pozitívne kvalitu výchovno-vzdelávacieho procesu.

Tabuľka 9 Prehľad o obsahovom zameraní absolvovaných vzdelávaní PZ a OZ za ostatné dva roky

Zameranie vzdelávania	Počet PZ	Počet OZ
inovácie foriem a metód vo vzdelávaní	160	0
rozvíjanie funkčných gramotností a kritického myslenia	61	0
digitálne spracovanie didaktických materiálov a ich využitie	225	0
transverzálne zručnosti	74	4
sociálnopatologické javy (šikanovanie, extrémizmus...)	42	5
inklúzia	145	5
využívanie autoevalvačných procesov na rozvíjanie kvality školy	15	0
vzdelávanie žiakov so ŠVVP, podpora menej úspešných žiakov	95	2
iné	241	5
Spolu absolvovaných vzdelávaní	1058	21

Plán vlastného manažérskeho a pedagogického rozvoja vedúcich PZ bol vypracovaný v 72,2 % kontrolovaných subjektov. Vedúci zamestnanci si rozširovali svoje poznatky najmä v uplatňovaní nových trendov v riadení, v oblasti školskej legislatívy s dôrazom na inkluzívny prístup vo vyučovaní i v manažérskych kompetenciách.

Všetky kontrolované SOŠ mali zriadené **predmetové komisie (PK)**, obsahová analýza ich dokumentácie preukázala, že sa venovali vyhodnocovaniu plnenia učebných osnov a tematických plánov jednotlivých predmetov, príprave žiakov na súťaže, podieľali sa na organizácii školských i mimoškolských aktivít, aktualizácii učiva v jednotlivých predmetoch so zreteľom na prepojenie teórie s praxou. Spolupracovali pri tvorbe učebných osnov a učebných textov, príprave maturitných a záverečných skúšok. Vo viac ako polovici škôl (55,6 %) PK analyzovali a vyhodnocovali študijné výsledky žiakov, identifikovali problémy a navrhovali riešenia na zlepšenie. Až v 66,7 % škôl absentovalo interné vzdelávanie členov jednotlivých PK, vzájomné odovzdávanie skúseností formou otvorených hodín, čím sa minimalizoval transfer poznatkov zo vzdelávacích podujatí.

Výkon štátnej správy v prvom stupni a rozhodovanie sa realizovali v súlade s platnými právnymi predpismi vo väčšine (83,3 %) kontrolovaných subjektov. Riaditelia v 16,7 % SOŠ nevydávali rozhodnutia vo veciach

ustanovených právnym predpisom a zistené nedostatky sa týkali najmä rozhodovania o povolení vzdelávania podľa individuálneho učebného plánu (IUP) - povolenie vzdelávania podľa IUP bez závažného dôvodu; nevypracovanie IUP individuálne pre každého žiadateľa; nedohodnutie podmienok a organizácie vyučovania podľa IUP so žiadateľom; vydanie rozhodnutia o individuálnom vzdelávaní žiakovi, ktorý žiadal o povolenie vzdelávať sa podľa IUP; povolenie vzdelávania podľa IUP žiakovi na základe odporúčania lekára oslobodiť ho od vyučovania predmetu telesná a športová výchova. Ďalším nedostatkom bolo vydanie rozhodnutia o povolení individuálneho vzdelávania žiaka bez vyjadrenia všeobecného lekára pre deti a dorast alebo odporúčania zariadenia poradenstva a prevencie. Pochybenia súviseli aj s prestupmi žiakov z inej strednej školy, vo viacerých rozhodnutiach nebol uvedený ročník, do ktorého žiak prestupuje a nebolo stanovené, že podmienkou je úspešné vykonanie rozdielových skúšok a ani predmety, z ktorých sa skúšky majú vykonať. Chyby v rozhodovacom procese sa vzťahovali aj na realizáciu **komisionálnych skúšok (KS)**, pretože zloženie komisie nezodpovedalo stanoveným predpisom (prísediaci člen komisie nespĺňal kvalifikačné predpoklady pre príslušný vyučovací predmet).

Prijímacie konanie takmer v tretine škôl (27,8 %) nebolo zabezpečené v súlade s právnym predpisom.

V 5 SOŠ²⁹ neurčili jednotné kritériá na úspešné vykonanie prijímacej skúšky (PS) (neprerokovanie formy, obsahu a rozsahu prijímacej skúšky v pedagogickej rade školy; nezohľadňovanie výsledkov úspešných riešiteľov predmetových olympiád; nezadefinovanie konkrétnych podmienok prijatia žiakov na štúdium v SDV; nestanovenie jednotných kritérií na prijatie do 4-ročných ŠO; obmedzenie prijatia pre uchádzačov so zníženou známkou zo správania; nedodržanie stanoveného termínu na zverejnenie kritérií). Ďalšie pochybenia sa týkali prijímania prihlášok na štúdium, ktoré neboli podané na formulári podľa vzoru schváleného a zverejneného ministerstvom školstva; zaradenia do prijímacieho konania uchádzačov zo ZZ, ktorí nepodali k prihláške na štúdium povinnú prílohu; nezriadenia prijímacej komisie; nezverejnenia zoznamu prijatých uchádzačov do UO, absencie informácie, či uchádzač vykonal PS úspešne alebo neúspešne; neprerokovania počtu žiakov, ktorých možno prijať do 1. ročníka v pedagogickej rade; nezaslania rozhodnutia o prijatí v určenom termíne uchádzačke prijatej bez prijímacej skúšky.

Pedagogická i ďalšia dokumentácia kontrolovaných subjektov tvorila komplexný a aktuálny súbor dokumentov, ktoré zabezpečovali deklarované zámery školy v oblasti výchovy a vzdelávania, bola vedená v elektronickej i listinnej forme väčšinou podľa vzorov schválených MŠVVaM SR. Viaceré nedostatky vo vedení pedagogickej dokumentácie sa vyskytli v 1 SOŠ³⁰ a týkali sa triednych kníh (zaznamenávanie preberaného učiva v rozpore so skutočnosťou), komisionálnych skúšok (absencia zadaní úloh a kritérií hodnotenia v protokoloch o KS), zmlúv o duálnom vzdelávaní, učebných zmlúv a zmlúv o poskytovaní praktického vyučovania (nekompletné údaje). Absentovali aj denníky evidencie odborného výcviku (OVY) u žiakov vykonávajúcich Ovy u zamestnávateľa; neboli zaznamenané vymeškané hodiny žiakov na Ovy; záznamy o vykonávanej pracovnej činnosti v mesačnom výkaze praktického vyučovania žiakov neboli v súlade so skutočnosťou. V ďalších školách³¹ sa zistili nedostatky týkajúce sa katalógových listov (chýbajúce záznamy o udelení opatrení vo výchove; absencia katalógových listov žiakov 1. ročníka a neautorizovanie katalógových listov žiadnym zo spôsobov určeným právnym predpisom). Pochybenia súvisiace s KS (protokoly o KS neobsahovali všetky údaje podľa príslušného vzoru; absencia menovacích dekrétov pre skúšajúcich) sa vyskytli v 2 subjektoch³². V ďalších 2 školách³³ nebola v zmysle právnej normy

²⁹ Hotelová akadémia, Južná trieda 10, Košice-Juh; Súkromná stredná odborná škola ADVENTIM – Magán Szakközépiszkola ADVENTIM, Komenského ulica 1219/1, Dunajská Streda; Stredná odborná škola elektrotechnická, Hviezdoslavova 44, Stropkov; Súkromná obchodná akadémia, Pod Kalváriou 4183/36, Prešov; Stredná odborná škola kaderníctva a vizážistiky, Svätoplukova 2, Bratislava-Ružinov

³⁰ Súkromná stredná odborná škola ADVENTIM – Magán Szakközépiszkola ADVENTIM, Komenského ulica 1219/1, Dunajská Streda

³¹ Stredná odborná škola elektrotechnická, Hviezdoslavova 44, Stropkov; Súkromná obchodná akadémia, Pod Kalváriou 4183/36, Prešov

³² Stredná odborná škola elektrotechnická, Hviezdoslavova 44, Stropkov; Stredná odborná škola, Slov. partizánov 1129/49, Považská Bystrica

³³ Stredná odborná škola agrotechnická – Agrotechnikai Szakközépiszkola, Hlavná 54, Moldava nad Bodvou; Obchodná akadémia ako organizačná zložka Spojenej školy, Štúrova 848, Detva

vypracovaná dokumentácia žiakov vzdelávaných podľa individuálneho učebného plánu. V 1 SOŠ³⁴ niektoré zmluvy o duálnom vzdelávaní neboli vypracované v súlade so všeobecne záväzným právnym predpisom.

Riaditelia škôl podporovali vzdelávanie a profesijný rozvoj svojich zamestnancov, ale vedomosti získané na vzdelávaní sa darilo iba v menšej miere aplikovať v procese edukácie. Úroveň pedagogického riadenia znižovali nedostatky vo vedení pedagogickej a ďalšej dokumentácie, v prijímacom konaní, vo výkone štátnej správy v prvom stupni a v rozhodovaní.

Pedagogické riadenie bolo na priemernej úrovni (65,7 %; Graf 13).

Tabuľka 10 Hlavné zistenia v oblasti pedagogického riadenia

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

- monitorovanie a vyhodnocovanie účinku získaných profesijných kompetencií učiteľov na kvalitu edukácie
- aplikácia nadobudnutých poznatkov zo vzdelávaní vo vyučovacom procese
- výkon štátnej správy v prvom stupni a rozhodovanie
- zabezpečenie prijímacieho konania v súlade s právnym predpisom
- vedenie pedagogickej a ďalšej dokumentácie školy

2.2.3 Vnútroň systém kontroly a hodnotenia

Takmer v troch štvrtinách sledovaných SOŠ (72,2 %) kontrolovalo vedenie v adekvátnom rozsahu všetky oblasti výchovno-vzdelávacej činnosti v súlade s komplexne vypracovanými plánmi. Školy pri hodnotení a klasifikácii žiakov dodržiavali **vnútroň systém kontroly a hodnotenia žiakov** vypracovaný v súlade s platným metodickým pokynom na hodnotenie a klasifikáciu žiakov strednej školy. Pravidlá ich hodnotenia boli zároveň súčasťou všeobecnej charakteristiky jednotlivých ŠkVP a podrobne boli špecifikované v učebných osnovách jednotlivých predmetov. Podmienky hodnotenia a klasifikácie žiakov vzdelávaných v SDV boli súčasťou učebných zmlúv. Nedostatky v hodnotení žiakov sa týkali neakceptovania odporúčaní poradenského zariadenia pri hodnotení žiakov so ŠVVP³⁵ a hodnotenia komisionálnych a rozdielových skúšok³⁶.

Vnútroň systém kontroly a hodnotenia PZ bol v troch štvrtinách (77,8 %) škôl zadefinovaný komplexne a transparentne vrátane kritérií hodnotenia, vedúci PZ ho realizovali pravidelne v súlade s platnými právnymi predpismi. V 2 školách³⁷ malo hodnotenie PZ formálny charakter, absentovali v ňom prvky komplexnosti a objektivity. V ďalšej SOŠ³⁸ vedenie hodnotilo PZ bez vypracovaných zásad a kritérií hodnotenia a v inej škole³⁹ zásady a kritériá hodnotenia neboli vypracované a hodnotenie sa nerealizovalo. Napriek tomu, že vedúci PZ vo väčšine subjektov vykonávali plánovanú a priebežnú **hospitačnú činnosť**, komplexný rozbor, vyhodnotenie kontrolných zistení, prijatie konkrétnych opatrení a následnú kontrolu ich akceptácie realizovali iba v 2 SOŠ⁴⁰. V 88,9 % sledovaných subjektov vedúci PZ výsledky hospitačnej činnosti komplexne neanalyzovali, závery z nich nezovšeobecňovali a neprijímali opatrenia, ktoré by zlepšovali kvalitu výchovno-vzdelávacieho procesu.

V rozhovoroch sa väčšina riaditeľov škôl vyjadrovala o **autoevalvácii** ako o užitočnom nástroji zvyšovania kvality práce školy, i keď komplexné sebahodnotenie výchovno-vzdelávacieho procesu s presným určením hodnotených oblastí, ukazovateľov kvality, nástrojov merania a následného nastavenia opatrení na zlepšenie sa realizovalo iba v 5 školách (27,8 %). Z nich 1 škola⁴¹ bola zapojená do medzinárodného

³⁴ Stredná odborná škola obchodu a služieb, Nábřežie J. Kalinčiaka 1, Prievidza

³⁵ Stredná odborná škola agrotechnická – Agrotechnikai Szakközépiskola, Hlavná 54, Moldava nad Bodvou

³⁶ Súkromná stredná odborná škola ADVENTIM – Magán Szakközépiskola ADVENTIM, Komenského ulica 1219/1, Dunajská Streda

³⁷ Súkromná stredná odborná škola ADVENTIM – Magán Szakközépiskola ADVENTIM, Komenského ulica 1219/1, Dunajská Streda; Stredná odborná škola technická, Dukelských hrdinov 2, Lučenec

³⁸ Stredná odborná škola kaderníctva a vizážistiky, Svätoplukova 2, Bratislava-Ružinov

³⁹ Stredná odborná škola stavebná, Školská 8, Liptovský Mikuláš

⁴⁰ Stredná odborná škola hotelových služieb a obchodu, Jablonoňová 1351, Zvolen; Stredná odborná škola dopravná, Školská 66, Trenčín

⁴¹ Stredná odborná škola kaderníctva a vizážistiky, Svätoplukova 2, Bratislava-Ružinov

projektu Certificate⁴², v ktorom dosiahla rating vysoko erudovaná a profesionálne vedená inštitúcia. Ďalšia SOŠ⁴³ sa zúčastnila akčného plánu Peer Review⁴⁴. Do projektu EQAVET, cieľom ktorého je poskytnúť škole spätnú väzbu na kvalitu výchovno-vzdelávacieho procesu z externého prostredia, sa zapojila 1 škola⁴⁵. V ďalšej škole⁴⁶ systematické plánované sebahodnotenie realizovali prostredníctvom dotazníkov zadaných žiakom a PZ, zistenia vyhodnotil a interpretoval autoevalvačný tím s určením konkrétnych cieľov a časom splnenia. Škola pokračuje v sebahodnotení v rámci národného projektu Centrá excelentnosti odborného vzdelávania a prípravy.

Úroveň pedagogického riadenia znižoval vnútorný systém kontroly a hodnotenia. Vedúci PZ realizovali hospitačnú činnosť, ale väčšina z nich zistenia z hospitácií nevyhodnocovala, neprijímala opatrenia na zlepšenie a následne ich nekontrolovala, a preto bol vnútorný systém kontroly neefektívny. Komplexná autoevalvácia sa uskutočnila vo štvrtine SOŠ.

Vnútorný systém kontroly a hodnotenia bol na priemernej úrovni (50,3 %; Graf 13).

Tabuľka 11 Hlavné zistenia v oblasti vnútorného systému kontroly a hodnotenia

Pozitívne zistenia
<ul style="list-style-type: none"> nastavenie systému kontroly a hodnotenia žiakov a jeho dodržiavanie
Oblasti vyžadujúce zlepšenie
<ul style="list-style-type: none"> komplexný rozbor výsledkov kontrolnej činnosti, prijímanie zodpovedajúcich opatrení na zlepšenie VaV a ich následné overovanie

2.2.4 Klíma a kultúra školy

Klíma, bezpečnosť a vzťahy v škole

Klíma školy úzko súvisí s kvalitou riadenia, motiváciou učiteľov a celkovou úrovňou výchovno-vzdelávacieho procesu. Výsledky z dotazníka⁴⁷, do ktorého sa zapojilo 491 pedagogických zamestnancov ukazujú, že **všetky sledované školy vykazovali otvorenú klímu**. Takmer tretina SOŠ dosiahla celkový *index otvorenosti* nad pásmom bežných hodnôt v porovnaní s národným priemerom, čo naznačuje, že v rôznych oblastiach (dimenziách) klímy dosahovali školy lepšie výsledky, než je bežné. Otvorená klíma sa prejavovala vzájomnou dôverou, súdržnosťou kolektívu, vysokou angažovanosťou učiteľov a pozitívnymi medziľudskými vzťahmi. V školách prevažoval demokratický a stabilný štýl riadenia, ktorý sa vyznačoval nízkou mierou byrokratického a manažérskeho tlaku. Tento prístup sa pozitívne odrazil aj v každodennej praxi – učitelia v 7 školách uviedli, že nepociťovali nadmernú administratívnu záťaž, ktorá by im bránila sústrediť sa na samotné vyučovanie.

Otvorená klíma školy sa premietala do vysokej profesijnej spokojnosti pedagogických zamestnancov.

V dotazníku zameranom na **wellbeing**, ktorý vyplnilo 495 PZ, až 95,4 % respondentov vyjadrilo spokojnosť so svojou školou. Táto spokojnosť sa prejavuje v pocite spoluzodpovednosti, pozitívnom vzťahu k práci a ochote odporučiť školu ako dobré pracovisko. Učitelia uvádzajú, že ich práca baví, do školy sa väčšinou tešia a výhody učiteľského povolania u nich prevažujú nad nevýhodami. Väčšina PZ (98,6 %) pociťovala **vysokú sebadôveru vo svoje pedagogické schopnosti**, čo sa podľa nich prejavovalo tým, že dokázali žiakov motivovať, dosahovali dodržiavanie pravidiel správania v triede a vedeli poskytnúť alternatívne vysvetlenia učiva, ak žiaci niečomu nerozumeli. Pozorovania výchovno-vzdelávacieho procesu však naznačujú, že na takmer dvoch tretinách vyučovacích hodín predmetov všeobecného a odborného vzdelávania (56,4 %) vyučujúci diferencované aktivity s ohľadom na individuálne predpoklady žiakov neposkytovali. Z výsledkov

⁴² V spolupráci s IES - International Education Society a ICI - International Certification Institute.

⁴³ Stredná odborná škola obchodu a služieb, Nábřežie J. Kalinčiaka 1, Prievidza

⁴⁴ Metóda vzájomného hodnotenia, ktorá bola zameraná na hodnotenie kvality školy a procesov učenia sa a vyučovania, vrátane kvality odborného vzdelávania a prípravy.

⁴⁵ Stredná priemyselná škola stavebná, Veľká okružná 25, Žilina

⁴⁶ Stredná odborná škola drevárska, Lučenecká 2193/17, Zvolen

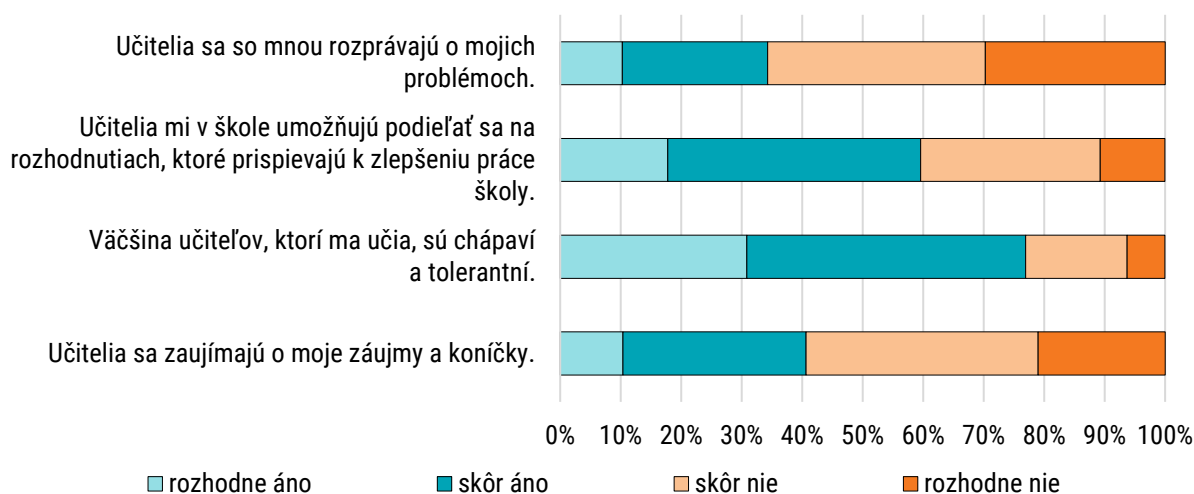
⁴⁷ Dotazník obsahuje 34 položiek nerovnomerne rozdelených do 5 dimenzií: ústretové správanie riaditeľa – ÚSTR (supportive principal behavior), direktívne správanie riaditeľa – DIR (directive principal behavior), angažované správanie učiteľov – ANG (engaged teacher behavior), frustrovanosť učiteľov – FRUS (frustrated teacher behavior), sociálna blízkosť učiteľov učiteľov – SOC (intimate teacher behavior)

dotazníka taktiež vyplynulo, že polovica PZ (50,3 %) má ťažkosti so **zvládaním záťažových situácií**, ktoré sú súčasťou ich každodennej pedagogickej praxe. Kľúčovými zdrojmi stresu sú najmä zodpovednosť za vzdelávacie výsledky žiakov a riešenie výchovných problémov, čo potvrdzovali takmer dve tretiny respondentov. Tento dlhodobý tlak sa premieta aj do celkového pracovného preťaženia – viac ako polovica učiteľov sa cíti nadmerne zaťažená, pričom tretina z nich uvádza, že táto záťaž má negatívny vplyv na ich zdravie. Uvedené zistenia poukazujú na potrebu systematickej podpory učiteľov v oblasti psychohygieny a riadenia stresu.

Vzťahy s učiteľmi a spolužiakmi boli analyzované na základe výsledkov dotazníka, ktorý vyplnilo 1 545 žiakov 2. – 3. ročníka ŠO a UO, z nich bolo 659 dievčat a 886 chlapcov⁴⁸. Hoci vzťahy medzi spolužiakmi v triede 81,6 % žiakov označila ako priateľské, akceptujúce a pomáhajúce, **pätina z nich uvádza pocit sociálnej izolácie, osamelosti (najmä počas prestávok) a absencie kamarátov v triednych kolektívoch**. Tretina žiakov je na vyučovacích hodinách často pod tlakom a stresom a takmer polovica žiakov (43,5 %) potvrdzuje obavu z negatívneho hodnotenia i napriek tomu, že sa na vyučovanie pripravili. Z vyjadrení v dotazníku vyplynulo, že **žiaci nie sú dostatočne motivovaní učiť sa**, čo sa opäť prejavilo i v úrovni celoživotného učenia sa (48,5 %), ktoré ŠI hodnotili na VH. Takmer polovicu žiakov (41,9 %) **rozhodne nebaví**, resp. *skôr nebaví* to, čo sa v škole učia, viac ako tretina (36,5 %) to nepovažuje za dôležité pre ďalšiu prax a tiež si nemyslia (35,3 %), že k lepšiemu uplatneniu v živote potrebujú dosahovať dobré výsledky v škole.

Vzťahy medzi učiteľmi a žiakmi neboli žiakmi vnímané ako dostatočne podporné či povzbudzujúce. Až pätina žiakov (20,2 %) uvádza, že zo strany učiteľov zažívajú nevhodné správanie, ktoré narúša ich dôstojnosť. Podľa ich výpovedí sa to prejavuje krikom, ponižovaním či zosmiešňovaním, stretávajú sa s prejavmi neúcty, čo môže viesť k zníženej motivácii, úzkosti či odporu voči škole. Hoci až tri štvrtiny žiakov vnímajú svojich učiteľov ako chápacích a tolerantných, ich osobný záujem o žiakov je výrazne nižší. Len 34,3 % žiakov sa s učiteľmi rozpráva o svojich problémoch a iba 40,7 % uvádza, že sa učitelia zaujímajú o ich záľuby. Tento rozdiel naznačuje, že pozitívne hodnotenie vzťahov zo strany učiteľov sa nemusí premietiť do skutočného, individuálneho vzťahu so žiakmi (**Graf 16**).

Graf 16 Vzťahy žiaci - učitelia

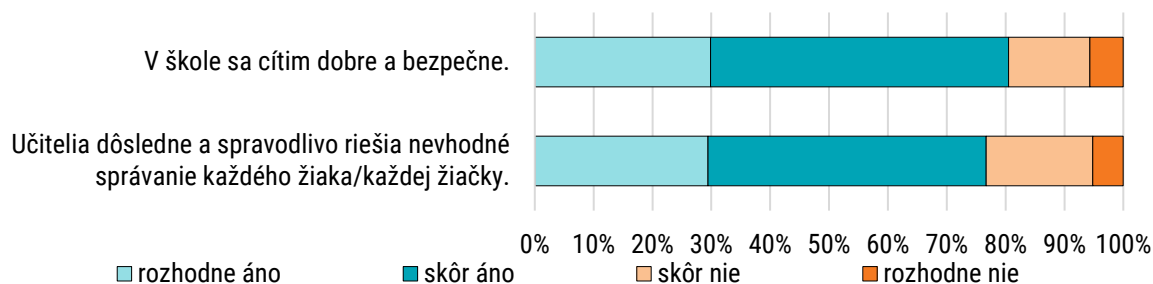
Výsledky žiackeho dotazníka preukázali, že podľa troch štvrtín žiakov (73 %) učitelia podporovali rozvoj **efektívnych stratégií učenia sa**, čo však nekorešpondovalo s výsledkami priameho pozorovania vyučovacieho procesu všeobecného i odborného vzdelávania. Tri štvrtiny žiakov uvádzalo, že ich učitelia hodnotili so zameraním na pozitívnu zmenu (78,5 %) a sebahodnotenie (73,7 %), avšak formatívne hodnotenie bolo pozorované len na 16,3 % hospitácií z predmetov všeobecného a odborného vzdelávania a príležitosť na sebahodnotenie žiaci preukázali na málo vyhovujúcej úrovni (32,1 %) najmä z dôvodu, že naň nedostali príležitosť. Rovnako 73,5 % žiakov deklarovalo individuálny prístup zo strany učiteľa, ten však bol pozorovaný len na 43,6 % hospitácií predmetov všeobecného a odborného vzdelávania. V otázke, či ich učitelia učia manažovať vlastný proces učenia sa, boli žiaci kritickejší a pozitívne sa vyjadrilo 65,1 % respondentov. Dôležitá je skutočnosť, že až 45,1 % žiakov nepovažuje vyučovanie za dostatočne zaujímavé,

⁴⁸ medzi odpoveďami žiakov a žiakov ŠO a UO nie sú celkovo významné rozdiely, preto ich uvádzame spolu.

čo koreluje so zistením, že ich vyučovanie nebaví a poukazuje na absenciu činnostného vyučovania a pretrvávajúci transmisívny prístup učiteľa.

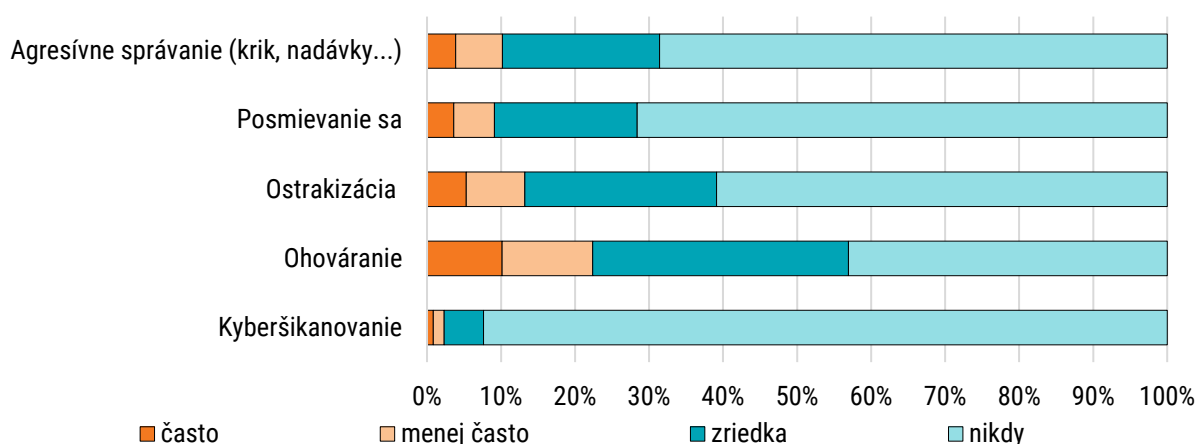
Bezpečnosť školského prostredia ŠŠI zisťovala prostredníctvom dotazníka administrovaného 1 549 žiakom 2. a 3.ročníka ŠO a UO, z nich bolo 663 dievčat a 886 chlapcov⁴⁹. Z výsledkov dotazníka vyplýva, že takmer pätina žiakov (19,5 %) sa v škole necíti dobre ani bezpečne. Tento pocit negatívne ovplyvňuje ich vzťah ku škole, čo potvrdzuje aj skutočnosť, že viac ako štvrtina respondentov (26,5 %) nerada navštevuje svoju školu. Jednou z príčin môže byť nedôslednosť učiteľov pri riešení nevhodného správania žiakov, ktorú uviedla takmer štvrtina žiakov (23,3 %) (**Graf 17**).

Graf 17 Bezpečnosť školského prostredia

Ďalšou oblasťou, ktorá vplýva na subjektívny pocit bezpečnosti školského prostredia, je výskyt šikanovania. Hoci tri štvrtiny žiakov (73,7 %) uviedlo, že šikanovanie nezažilo, **štvrtina žiakov sa so šikanovaním stretla**. Ak žiaci zažili šikanovanie, najčastejšie sa s uvedeným problémom zdôverili rodičom (12,1 %), kamarátovi (8,7 %) a triednemu učiteľovi (5,6 %). Menšiu dôveru prejavili žiaci výchovnému poradcovi (1,5 %) a školskému psychológovi (2,1 %). Väčšina žiakov by šikanovanému spolužiakovi pomohla, malé percento pomoc šikanovanému spolužiakovi nevnímalo ako svoju zodpovednosť, iní zas stratili dôveru v to, že by ich zásah mohol niečo zmeniť alebo necítili vnútornú potrebu či motiváciu pomôcť, pociťovali aj strach z následkov. Medzi najčastejšie prejavy šikanovania podľa vyjadrení žiakov patrilo ohováranie, ktorú uvádzala často a menej často takmer štvrtina respondentov (22,4 %) a ďalšia tretina (34,5 %) sa s ohováraním stretá zriedka. Vylúčovanie z kolektívu – ostrakizácia (13,2 %) a verbálna agresivita (10,2 %) sa v rôznej miere dotýka viac ako tretiny všetkých žiakov. Posmievanie priznalo 9,1 % žiakov. Najmenej častými prejavmi šikanovania bolo kyberšikanovanie v podobe ohovárania a zosmiešňovania na sociálnych sieťach (**Graf 18**). Žiaci boli svedkami šikanovania najmä v triedach počas prestávok (13,7 %), na chodbách (6,4 %) a v priestoroch školy pred a po vyučovaní (6,3 %). Problémami so šikanovaním sa podľa 65,5 % členov zaoberal i ŠkP a 61 % výchovných poradcov, ktorí najčastejšie riešili posmievanie a zosmiešňovanie (50 %), kyberšikanovanie (50 %) a agresívne správanie žiakov (16,6 %).

Graf 18 Najčastejšie prejavy šikanovania v kontrolovaných subjektoch

⁴⁹ Medzi odpoveďami žiačok a žiakov nie sú celkovo významné rozdiely, preto ich uvádzame spolu.

Značné rezervy sa preukázali v systematickom **budovaní partnerských vzťahov** so zákonnými zástupcami žiakov, iba v 44,4 % škôl proaktívne informovali rodičov o výchovno-vzdelávacích výsledkoch žiakov, o ich neúspechoch i napredovaní v štúdiu nielen prostredníctvom elektronickej žiackej knižky, ale aj iniciovaním individuálnych osobných stretnutí s triednymi učiteľmi, vyučujúcimi, výchovnými poradcami a vedúcimi PZ. Vo viac ako polovici škôl (55,6 %) sa systematická práca s rodičmi s cieľom posilňovať vzájomnú spoluprácu a dôveru nepotvrdila.

Školy ponúkali žiakom množstvo aktivít formou záujmových krúžkov, v ktorých si žiaci rozširovali a zdokonaľovali svoje znalosti v oblasti cudzích jazykov, matematických a digitálnych zručností, športu, umeleckej a tvorivej činnosti a prehlbovali nadobudnuté odborné praktické spôsobilosti. Získané vedomosti a praktické zručnosti žiaci úspešne prezentovali vo vedomostných a športových súťažiach i predmetových olympiádach na regionálnej⁵⁰, národnej⁵¹ i medzinárodnej⁵² úrovni, v ktorých získali viaceré ocenenia.

Väčšina SOŠ **aktívne spolupracovala** s inými strednými školami, univerzitami, podnikateľskými subjektmi, charitatívnymi organizáciami a verejnosťou a participovala na národných i medzinárodných projektoch (Erasmus + ; Multitechnologický vzdelávací polygón v doprave, logistike a energetike; IMAGRAM; zaPARKuj na Podborke; Enviro 2024 – Pre život je každá kvapka vody dôležitá; Junior Achievement Slovensko). Žiaci sa zapájali do charitatívnych a dobrovoľníckych akcií (Ponožkový október, Modrý gombík, Biela pastelka, Valentínska kvapka krvi). O zrealizovaných aktivitách, dosiahnutých úspechoch žiakov a **aktuálnom dianí** školy informovali žiakov, zákonných zástupcov a verejnosť na svojich webových sídlach, prostredníctvom sociálnych sietí, printových i audiovizuálnych médií, organizovaním Dní otvorených dverí, niektoré SOŠ i vo vlastných školských časopisoch.

Pedagogickí zamestnanci škôl vnímajú klímu školy ako otvorenú a žičlivú. Napriek tomu sa v oblasti vzťahov medzi žiakmi a učiteľmi identifikovali viaceré rezervy. Časť žiakov nevníma vzťah k vyučujúcim ako rešpektujúci a dôveru vzbudzujúci, pričom takmer pätina z nich poukazuje na nevhodné správanie učiteľov voči nim. Bezpečnosť školského prostredia je negatívne ovplyvnená výskytom šikanovania, ktorý potvrdila takmer štvrtina žiakov. Tieto zistenia poukazujú na potrebu systematického zvýšenia dohľadu nad žiakmi, najmä v neformálnych školských priestoroch a mimo vyučovacích hodín. Zároveň sa javí ako nevyhnutné cielene budovať bezpečné a podporné školské prostredie, ktoré bude podporovať vzájomný rešpekt, dôveru a prevenciu rizikového správania.

Podporné opatrenia pre menej úspešných žiakov ⁵³

V sledovaných SOŠ sa na konci 2. polroka školského roka 2023/2024 vzdelávalo 5 343 žiakov, z nich 3 824 žiakov evidovali v ŠO a 1 519 v UO.

Z celkového počtu žiakov bolo **205 neprospeievajúcich**, ktorí boli hodnotení stupňom nedostatočný z 1 alebo 2 predmetov (123 žiakov) a z 3 a viac predmetov (82 žiakov). Ročník opakovalo 51 žiakov, z nich 37 v UO. Najviac neprospeievajúcich žiakov bolo v prvých ročníkoch ŠO i UO, čo je podľa vyjadrení riaditeľov škôl dôsledok prijímania žiakov so slabými študijnými výsledkami zo ZŠ (**Tabuľka 12,13**).

Tabuľka 12 Údaje o počte žiakov v ŠO v sledovaných školách v školskom roku 2023/2024

ÚDAJE ZA ŠKOLSKÝ ROK 2023/2024	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník	spolu
Celkový počet žiakov	1 013	914	931	893	73	3 824
Celkový počet žiakov hodnotených stupňom prospechu nedostatočný	30	17	29	25	2	103

⁵⁰ Mladý stavbár Žilina; Festival vedy a techniky; Železný hasič; Olympiáda v nemeckom jazyku

⁵¹ Veľvyslanectvo mladých; SOČ; súťaž ŠIOV o najlepšie podnikateľské zámer; súťaž SAV BARS; ZENIT; Mladý talent vo zváraní; SKILLS Slovakia Stolár Zvolen; SKILLS Slovakia Zlaté nožnice Bratislava; FOURFEST Rimavská Sobota; Etudy z dreva; Matematický klokan; Rodinný dom VELUX; Najkrajšia torta Slovenska; ENERSOL; MLADÝ TVORCA; Finančná sloboda; SKILLS Slovakia Gastro Junior Cup; Mladý účtovník; Finančná olympiáda; Ekonomická olympiáda; Olympiáda v anglickom jazyku

⁵² Murár 2024 Nitra; Medzinárodný veľtrh cvičných firiem; DEKTALENT; Learn, Know, Do, Can, Show

⁵³ Za menej úspešného žiaka (vo vzdelávaní) bol pri inšpekciách považovaný žiak, ktorého vzdelávacie výsledky nevytvárali predpoklad na úspešné zvládnutie obsahu vzdelávania, resp. nedosahoval učebné výsledky primerané svojim schopnostným a osobnostným predpokladom.

z nich počet žiakov neprospievajúcich z 1 alebo 2 predmetov	18	14	21	21	2	76
z nich počet žiakov neprospievajúcich z 3 a viac predmetov	12	3	8	4	0	27
Celkový počet žiakov opakujúcich ročník	1	3	3	7	0	14

Tabuľka 13 Údaje o počte žiakov v UO v sledovaných školách v školskom roku 2023/2024

ÚDAJE ZA ŠKOLSKÝ ROK 2023/2024	2-ročné UO		3-/4-ročné UO				spolu
	1. r.	2. r.	1. r.	2. r.	3. r.	4. r.	
Celkový počet žiakov	86	65	511	461	378	18	1 519
Celkový počet žiakov hodnotených stupňom prospechu nedostatočný	12	3	43	21	23	0	102
z nich počet žiakov neprospievajúcich z 1 alebo 2 predmetov	4	1	18	6	18	0	47
z nich počet žiakov neprospievajúcich z 3 a viac predmetov	8	2	25	15	5	0	55
Celkový počet žiakov opakujúcich ročník	2	14	12	4	5	0	37

Riaditelia povolili vykonať **komisionálnu skúšku (KS)** všetkým 123 žiakom, ktorí neprospeli z 1 alebo 2 predmetov, z nich 96 žiakov KS vykonalo úspešne.

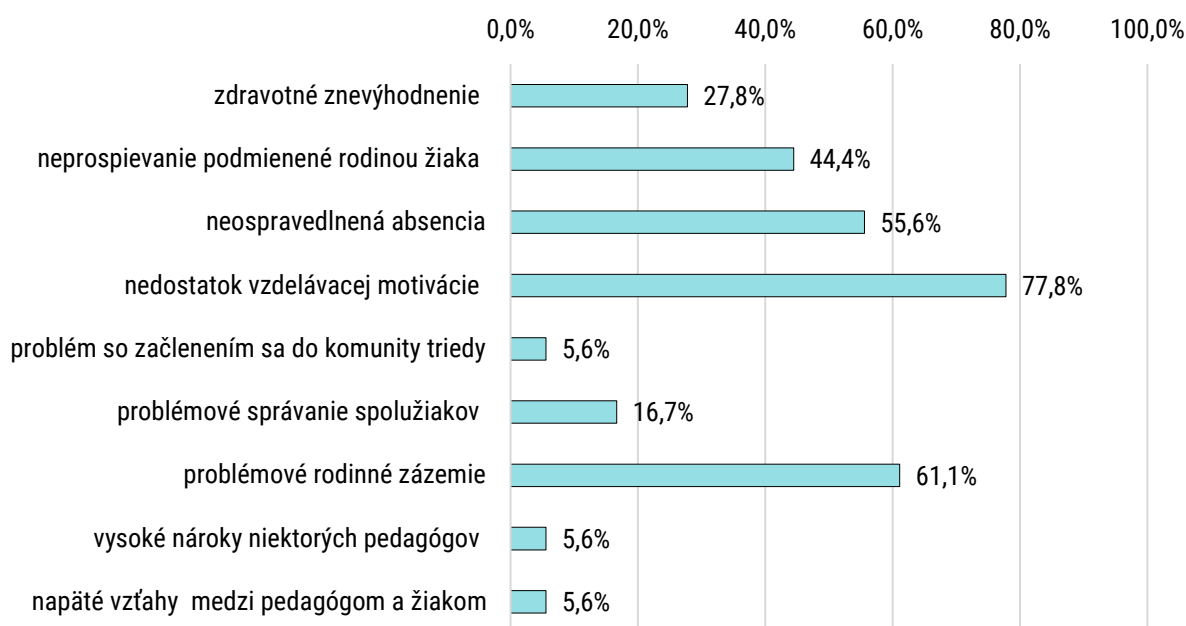
V školskom roku 2023/2024 štúdium ukončilo 89 žiakov, z nich 21 žiakov z dôvodu neúčasti na KS, 2 žiaci boli na KS hodnotení známku nedostatočný, 47 žiakov neprospelo z 3 a viac predmetov a nebola im povolená KS. Dobrovoľne ukončilo štúdium z dôvodu školského neúspechu 19 žiakov.

Na základe rozhovorov a dotazníkov s riaditeľmi škôl, menej úspešnými žiakmi, učiteľmi a výchovnými poradcami ŠŠI vyhodnocovala **príčiny školského neúspechu**.

Školskí inšpektori absolvovali rozhovory so 76 žiakmi ŠO a UO, z nich bolo 22 dievčat a 37 chlapcov, ktorí vykonali KS alebo opakovali ročník pre neprospech. Tretine opýtaných (32,9 %) chýbala motivácia učiť sa a nezáležalo im na vzdelávacích výsledkoch. V rozhovoroch takmer dve tretiny z nich nepovažovali za hlavnú príčinu svojho neúspechu absenciu na vyučovaní, ale skôr stratu motivácie učiť sa, keď vyučovanie nie je pre nich zaujímavé. Demotivácia často spôsobuje neporozumenie učivu a následne prehlbovanie vedomostných medzier.

Iný názor na dôvod školskej neúspešnosti žiakov majú pedagogickí zamestnanci. Dotazník vyplnilo **85 učiteľov** vyučujúcich predmety, v ktorých školy evidovali neprospievajúcich žiakov v druhom polroku školského roka 2023/2024 a výsledky preukázali, že hlavným dôvodom školskej neúspešnosti žiakov bola ich nepravidelná školská dochádzka a neospravedlnené vymeškanie vyučovania (81,2 %). Podobne odpovedali aj **18 výchovní poradcovia**, ktorí za príčiny neúspechu okrem neospravedlnenej absencie (55,6 %) označili i ľahostajný prístup k vzdelávacím výsledkom (77,8 %), problémové rodinné zázemie (61,1 %), sociálne zázemie (44,4 %) a zdravotné znevýhodnenie žiakov (27,8 %) (**Graf 19**).

Graf 19 Hlavné príčiny školskej neúspešnosti žiakov podľa výchovných poradcov

Riaditelia kontrolovaných škôl v rozhovoroch označili za hlavné **príčiny školského neúspechu**:

- ✓ nesprávne postoje žiaka k učeniu sa (82,4 %); nepravidelnú dochádzku do školy a neospravedlnenú absenciu (70,6 %);
- ✓ nezáujem rodičov o vzdelávacie výsledky, nedostatočnú spoluprácu so školou (76,5 %) a narušenú štruktúru rodiny (70,6 %); **rozdielnu kultúrnu úroveň rodiny** (52,9 %);
- ✓ vyššie požiadavky na vedomosti a zručnosti žiakov (52,9 %).

Takmer dve tretiny riaditeľov evidovali menej úspešných žiakov opakovane aj v predchádzajúcich školských rokoch. V rozhovoroch uviedli, že jedným z najčastejších problémov opakovane neúspešných žiakov je **nepravidelná školská dochádzka**, ktorá sa vyskytuje najmä vo vyšších ročníkoch. V tejto súvislosti konštatovali, že absencia spôsobená možnosťou ospravedlňovania vedie k strate kontinuity vo vzdelávaní a k narušeniu učebných návykov žiakov. Ďalším významným faktorom je **nedostatočná domáca príprava**, ktorá sa prejavuje najmä v podcenení odborných predmetov. Tento jav úzko súvisí s **málo podnetným rodinným zázemím** neposkytujúcim žiakom dostatočnú podporu, motiváciu ani vhodné podmienky na učenie. V niektorých prípadoch sa objavuje aj **problematická rodinná situácia**, ktorá môže negatívne ovplyvniť emocionálnu stabilitu žiaka a jeho schopnosť sústrediť sa na školské povinnosti. Na strane žiakov sa často objavuje **lenivosť, demotivácia a nezáujem** o doučovanie, čo poukazuje na nízku vnútornú motiváciu a slabé prepojenie medzi školským úspechom a osobnými cieľmi. Niektorí žiaci dokonca **odmietajú podporné opatrenia zo strany učiteľa či pedagogického asistenta**, čo signalizuje nedôveru voči systému alebo negatívne skúsenosti z minulosti. Vyskytujú sa aj **nesprávne návyky učenia sa**, ktoré bránia efektívnemu osvojovaniu učiva.

Takmer tri štvrtiny riaditeľov (70,6 %) škôl sa vyjadrili, že najviac problémov majú žiaci vo všeobecnovzdelávacích predmetoch (MAT, SJL, cudzie jazyky, fyzika, chémia) a štvrtina z nich uvádza i teoretické odborné predmety (*technické kreslenie, technológia, hotelový a gastronómický manažment, účtovníctvo, drevárske odborné predmety, logistika v doprave, základy zabezpečovacej techniky, prevádzka dopravy a iné*).

Príčiny vzdelávacieho neúspechu 76,5 % riaditeľov analyzovalo najčastejšie s členmi pedagogickej rady školy na ich zasadnutiach, takmer dve tretiny s členmi metodických združení a predmetových komisií (ak boli zriadené) a zákonnými zástupcami žiakov. Individuálny rozhovor s neúspešným žiakom však realizovala len tretina (35,3 %) riaditeľov.

Väčšina riaditeľov (82,4 %) i pedagógov deklarovala, že má vytvorený systém na podporu menej úspešných žiakov a považuje ho za účinný a dostatočný.

Dôležitou súčasťou podporných opatrení je podľa väčšiny RŠ (94,1 %) i 71,8 % vyučujúcich **komunikácia so zákonnými zástupcami žiakov o výchovno-vzdelávacích problémoch**, čo však potvrdila v odpovediach menej ako polovica (46,1 %) menej úspešných žiakov. Dve tretiny týchto žiakov uviedli, že učitelia informujú rodičov o ich zhoršených výsledkoch alebo sa s nimi stretávajú na rodičovských združeníach len vtedy, ak im hrozí prepadnutie. Účinným opatrením na podporu menej úspešných žiakov je podľa 82,4 % riaditeľov a 96,5 % učiteľov **individuálny prístup**. Učitelia podľa výpovedí pripravovali menej úspešným žiakom pracovné listy (74,1 %), upravili učebný plán (74,1%), poskytovali spätnú väzbu (100 %) a poskytovali formatívne hodnotenie (94,1%). Z výpovedí žiakov i z pozorovania VH však vyplynulo, že tento prístup v praxi neuplatňovali v plnej miere. Iba 10,5 % menej úspešných žiakov uviedlo, že im učitelia zadávajú úlohy prispôbené aktuálnej úrovni ich vedomostí. Individuálne opätovné vysvetlenie učiva počas hodiny deklarovalo 40,8 % žiakov a 67,1 % potvrdilo, že dostávajú spätnú väzbu o svojich chybách. Uvedené formy podpory neboli dostatočne cieleňé na individuálne potreby žiaka, čo môže mať za následok stratu motivácie a prehlbovanie rozdielov vo vzdelávaní. Takmer dve tretiny riaditeľov a 88,2 % učiteľov potvrdili, že žiakov pravidelne diagnostikujú a poskytujú im **doučovanie**, ale pravidelnú návštevu doučovania na vysvetlenie neporozumeného učiva potvrdilo iba 19,7 % žiakov. Polovica riaditeľov škôl uplatňuje ako opatrenie na zníženie školského neúspechu i **preradenie žiaka zo študijného do učebného odboru**, čo však naznačuje rezignáciu na podporu žiaka v náročnejšom študijnom odbore. Najzriedkavejšie využívajú riaditelia pri podpore menej úspešných žiakov **pomoc metodických orgánov (11,8 %)** a **úpravu organizácie výučby (11,8 %)**, čo môže súvisieť buď s obmedzenými možnosťami škôl, alebo nedostatočnou systémovou podporou.

Systém na podporu menej úspešných žiakov mali podľa väčšiny riaditeľov školy nastavený účinne a dostatočne, vyjadrenia cieľovej skupiny to však nepotvrdili. Menej úspešní žiaci strácali motiváciu, vyučovanie ich nebavilo, na doučovanie nechodili, individuálny prístup učiteľov na seba nepociťovali. Identifikované príčiny vytvárajú komplexný obraz školského neúspechu, ktorý si vyžaduje systematické, dlhodobé a individuálne prispôbené riešenie, na ktorom sa spoločne podieľajú škola, rodina a žiak. Dôležitou súčasťou je prevencia a včasná intervencia zameraná na rozvoj potenciálu každého žiaka efektívnym využitím služieb školy.

Klíma a kultúra školy boli na priemernej úrovni (60,3 %) (Graf 13).

Tabuľka 14 Hlavné zistenia v oblasti klímy a kultúry školy

Pozitívne zistenia
<ul style="list-style-type: none"> • ponuka mobilit, vzdelávacích programov, záujmových útvarov, mimoškolských aktivít, účasť žiakov na súťažiach a predmetových olympiádach
Oblasti vyžadujúce zlepšenie
<ul style="list-style-type: none"> • podporujúce prostredie škôl vo vzťahu k žiakom • záujem pedagogických zamestnancov o problémy žiakov • poskytovanie dostatočnej podpory menej úspešným žiakom • monitoring šikanovania

2.2.5 Služby školy

V kontrolovaných školách poradenské služby žiakom, zákonným zástupcom i pedagógom poskytovali výchovní a kariéroví poradcovia, školskí koordinátori vo výchove a vzdelávaní a školské podporné tímy, s ktorými kooperovalo 13 psychologov, 9 špeciálnych pedagógov a 2 sociálni pedagógovia.

V jednej tretine škôl (33,3 %) pracovali **výchovní poradcovia** v samostatnej funkcii, v ostatných subjektoch plnili aj funkciu kariérových poradcov alebo koordinátorov vo výchove a vzdelávaní, čo do istej miery znižovalo kvalitu poskytovaného poradenstva. Výchovní poradcovia v súlade s naplánovanými úlohami, ale i operatívne poskytovali žiakom, zákonným zástupcom a PZ poradenstvo nielen pri riešení výchovno-vzdelávacích problémov, ale pomáhali riešiť aj osobnostné a sociálne potreby žiakov. Dve tretiny (66,7 %) výchovných poradcov uviedlo zvýšenú potrebu podpory a výchovných intervencií žiakom najmä pri problémoch s učením sa žiakov a vzťahových i rodinných problémoch. V dotazníku zadanom 1 539 žiakom 2. a 3. ročníka ŠO a UO 77,6 % opýtaných vedelo, kto vykonáva funkciu výchovného poradcu (VP). 79,6 % respondentov uviedlo, že VP sa zaujíma o ich problémy a 83,4 % žiakov potvrdilo, že ak majú problém, môžu

sa na neho obrátiť, čo koreluje s tvrdením 88,9 % VP, že žiaci sa im zdôverujú so svojimi problémami. Napriek tomu pomoc VP pri riešení osobných alebo školských problémov využilo iba 17,4 % žiakov. Väčšina členov školského parlamentu (87,4 %) v dotazníku uviedla, že spolupracujú s výchovným poradcom pri formovaní ústretových vzájomných vzťahov v triednych kolektívoch a medzi žiakmi, túto skutočnosť však nepotvrdili dve tretiny (66,3 %) respondentov v dotazníku pre žiakov. Z rozhovorov s VP vyplynulo, že sa venovali aj riešeniu **záškoláctva**, ktoré najčastejšie súviselo s problémovým rodinným zázemím, s obavami so skúšaniami, ale aj s nezáujmom o štúdium a uprednostňovaním brigád pred štúdiom. Okrem rôznych preventívnych aktivít (bezpečnosť v on-line priestore; prevencia nezamestnanosti; prevencia konkrétnych závislostí), adaptačných programov (návrat do školy po dlhšom čase, začlenenie do nového kolektívu) organizovali VP pre žiakov množstvo činností na podporu wellbeingu, ktoré boli zamerané hlavne na rozvoj interpersonálnych zručností, prosociálneho správania a zdravých vzťahov, na zlepšenie sebapoznania, rozvoj pozitívnej hodnotovej orientácie a emocionálnych a sociálnych zručností.

V oblasti **kariérového poradenstva** poskytovali KP žiakom a ich zákonným zástupcom aktuálne informácie o ďalšom štúdiu, organizovali pre žiakov exkurzie na Dni otvorených dverí vysokých škôl, na veľtrhy vzdelávania (Gaudeamus, PROEDUKO) i práce (Profesia days). V spolupráci s miestnymi úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny oboznamovali žiakov o situácii na trhu práce, organizovali návštevy lokálnych priemyselných podnikov a poradenské workshopy. V koordinácii s odbornými zamestnancami CPP zabezpečovali diagnostiku profesionálnej orientácie. Pozíciu kariérového poradcu nemali zriadenú 2 školy⁵⁴.

Vo všetkých školách okrem 1 SOŠ⁵⁵ pracovali **školskí koordinátori vo výchove a vzdelávaní**, ktorí v rozhovoroch uviedli, že realizovali preventívne aktivity zamerané na návykové a rizikové správanie, bezpečnosť v on-line priestore, šikanovanie, kyberšikanovanie, zlepšenie orientácie na trhu práce, obchodovanie s ľuďmi, konkrétne závislosti. Pozornosť venovali aj prevencii kriminality u mladistvých a podpore zdravého životného štýlu. Činnosti podporujúce wellbeing žiakov boli zamerané na rozvoj komunikačných a interpersonálnych zručností, vzájomnej spolupráce, prosociálneho správania, zdravých vzťahov, pozitívnej hodnotovej orientácie. Organizovali aj aktivity na zvyšovanie odolnosti žiakov voči záťaži, osvojovanie si stratégie zvládania stresu i na zlepšovanie sebapoznania.

Pozitívnym zistením je, že **školské podporné tímy** (ŠPT) boli ustanovené okrem 2 subjektov⁵⁶ v 16 školách (88,9 %), kým v minulom školskom roku to bolo iba v 34,6 % subjektoch. Činnosť ŠPT sa orientovala najmä na skvalitnenie vzdelávania všetkých žiakov a na vytváranie pozitívnej sociálnej atmosféry v škole. Podieľali sa aj na adaptácii žiakov so ŠVVP i z rôzneho sociálneho prostredia do života školy.

Uplatňovaný systém poskytovania poradenstva a prevencie pre žiakov, PZ a zákonných zástupcov v jednotlivých sledovaných subjektoch dosahoval rozdielnu kvalitu, jeho efektívnosť znižovalo neposkytovanie kariérového poradenstva v 2 školách.

Služby školy boli na dobrej úrovni (78,6 %; Graf 13).

⁵⁴ Stredná odborná škola technická, Komenského 496/37, Námestovo; Stredná odborná škola stavebná, Školská 8, Liptovský Mikuláš

⁵⁵ Stredná priemyselná škola stavebná, Veľká okružná 25, 01001 Žilina

⁵⁶ Stredná odborná škola elektrotechnická, Hviezdoslavova 44, Stropkov; Súkromná obchodná akadémia, Pod Kalváriou 4183/36, Prešov

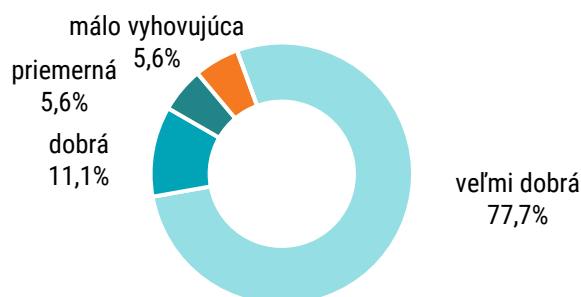
Tabuľka 15 Hlavné zistenia v oblasti služby školy

Pozitívne zistenia
<ul style="list-style-type: none"> • podporovanie wellbeingu žiakov činnosťami zameraných na rozvoj pozitívnej hodnotovej orientácie, emocionálnych a sociálnych zručností a zlepšenie sebapoznania • podporovanie záujmov žiakov v oblasti profesionálneho rozvoja • zriadenie školských podporných tímov v 89 % škôl
Oblasti vyžadujúce zlepšenie
<ul style="list-style-type: none"> • zaistenie efektívneho systému poradenstva a prevencie všetkým aktérom vzdelávania

2.3 PODMIENKY VÝCHOVY A VZDELÁVANIA

Najlepšie hodnotenie dosiahli sledované subjekty v oblasti podmienok výchovy a vzdelávania. **Veľmi dobrá** úroveň bola preukázaná v 14 školách, **dobrá** úroveň v 2 školách, v 1 škole bola úroveň **priemerná** a v 1 škole⁵⁷ **málo vyhovujúca** (Graf 20).

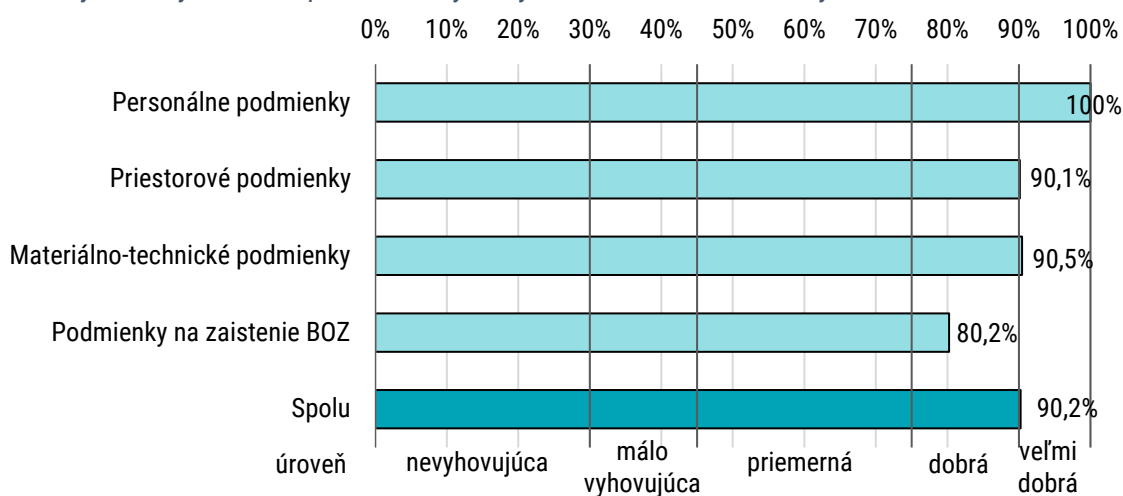
Graf 20 Podmienky výchovy a vzdelávania – percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach

Celkovo boli podmienky výchovy a vzdelávania zabezpečené na veľmi dobrej úrovni (90,2 %); (Graf 21).

Personálne podmienky škôl boli na veľmi dobrej úrovni (100 %). Veľmi dobrá úroveň materiálno-technického a priestorového zabezpečenia umožňovala kontrolovaným subjektom naplňovať edukačné ciele stanovené v ŠkVP a profil absolventa. Hodnotenie podmienok na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia (80,2 %) znižovalo nezabezpečenie organizácie vyučovania v súlade s legislatívou.

Graf 21 Úroveň jednotlivých oblastí podmienok výchovy a vzdelávania v sledovaných SOŠ

⁵⁷ Súkromná stredná odborná škola ADVENTIM – Magán Szakközépiskola ADVENTIM, Komenského ulica 1219/1, Dunajská Streda

2.3.1 Personálne podmienky

Kontrolou splnenia kvalifikačných predpokladov a požiadaviek na výkon riadiacej funkcie v oblasti personálnych podmienok ŠŠI zistila, že riaditelia aj zástupcovia škôl vo všetkých subjektoch spĺňali podmienky na výkon činnosti vedúceho PZ.

Odbornosť vyučovania v predmetoch **všeobecného vzdelávania** bola zabezpečená na 89,9 %, neodborne sa vyučovali predmety biológia, dejepis, chémia, občianska náuka, informatika a etická výchova, v ktorých odbornosť vyučovania bola nižšia ako 70 %. Celková odbornosť vyučovania **teoretických odborných predmetov** bola zabezpečená na 89,9 %. Odbornosť vyučovania predmetov **praktickej prípravy** dosiahla úroveň 93,6 %, hoci v 3 UO bola 0 % (2954 H mäsiar; 2962 H pekár; 6468 F pomocník v kuchyni). Zoznam ŠO a UO, v ktorých vyučovanie teoretických odborných predmetov alebo predmetov praktickej prípravy bola nižšia, uvádza **Príloha 1**.

V súvislosti s nezabezpečením požadovanej odbornosti vyučovania jednotlivých predmetov v rámci ŠKVP v 2 SOŠ⁵⁸ bolo odoslané oznámenie zriaďovateľom a MŠVVaM SR.

Personálne podmienky boli na veľmi dobrej úrovni (100 %).

2.3.2 Priestorové podmienky

Na vyučovanie **všeobecnovzdelávacích predmetov** boli vytvorené priestorové podmienky umožňujúce vo všetkých školách realizovať ŠKVP v jednotlivých odboroch, taktiež boli zaistené v súlade s požiadavkami príslušných normatívov i pre **odborné teoretické vzdelávanie a praktickú prípravu** okrem 1 školy⁵⁹, ktorá nedisponovala odbornou učebňou pre UO 2954 H mäsiar, 2962 H pekár, 2977 H cukrár kuchár, 3686 F stavebná výroba a v UO 2962 H pekár absentovalo i laboratórium. V UO 6475 H technicko-hospodársky pracovník a 6461 H asistent predaja chýbala učebňa pre vyučovanie odborných predmetov teoretického vzdelávania, uvedené nedostatky v priestorovom zabezpečení **neumožňovali realizovať ŠKVP** vo všetkých odboroch. V ďalšej škole⁶⁰ boli zistené závažné nedostatky v UO 3169F praktické práce, na EP v učebni pre teoretické vyučovanie a praktickú prípravu chýbal prívod vody, čo nezodpovedalo základným hygienickým požiadavkám, na čo bol upozornený Regionálny úrad verejného zdravotníctva. Vzhľadom na toto zistenie priestorové podmienky pre odborné vzdelávanie nezodpovedali požiadavkám príslušného normatívu a **neumožňovali plniť profil absolventa** v kontrolovanom UO.

Vnútorne a vonkajšie priestory škôl sa využívali účelne, v priebehu vyučovania podľa stanovených rozvrhov a prevádzkových poriadkov. V čase mimo vyučovania boli k dispozícii žiakom a učiteľom na záujmové vzdelávanie a krúžkovú činnosť, prípravu na odborné súťaže a predmetové olympiády. Niektoré SOŠ využívali možnosť prenajímať časť svojich priestorov verejnosti na športové, vzdelávacie alebo kultúrno-spoločenské účely. **Bezbariérové prostredie** vytvorené pre žiakov so ZZ malo 5 škôl (27,8 %).

Priestorové podmienky boli na veľmi dobrej úrovni (90,1 %).

2.3.3 Materiálno-technické podmienky

Takmer všetky školy disponovali materiálno-technickým vybavením pre **všeobecné a teoretické odborné vzdelávanie** v súlade s príslušnými normatívmi, čo umožňovalo realizovať ŠKVP a plniť požiadavky na profil absolventa v kontrolovaných odboroch. Výnimkou bola 1 SOŠ⁶¹, v ktorej boli identifikované viaceré nedostatky súvisiace s nepostačujúcim počtom počítačov pre vyučujúcich i žiakov, nedostatočnou veľkosťou odbornej učebne informatiky a jej vybavením (*nefunkčné a zastarané počítače, nevhodná prezentačná plocha, nekvalitné pripojenie na internet*), s absenciou programového aplikačného vybavenia pre vyučovanie odborných predmetov v jednotlivých odboroch. Odborná učebňa (školská kuchynka) nevyhovovala požiadavkám hygieny práce, bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci. Kontrolou zistené nedostatky v učebných odboroch 2954 H mäsiar, 2962 H pekár, 2977 H cukrár kuchár, 3686 F stavebná výroba, 6460 H predavač, 6461 H asistent predaja, 6475 H technicko-administratívny pracovník, 6468 F

⁵⁸ Stredná odborná škola agrotechnická – Agrotechnikai Szakközépiskola, Hlavná 54, Moldava nad Bodvou; Stredná odborná škola stavebná, Školská 8, Liptovský Mikuláš

⁵⁹ Súkromná stredná odborná škola ADVENTIM – Magán Szakközépiskola ADVENTIM, Komenského ulica 1219/1, Dunajská Streda

⁶⁰ Stredná odborná škola agrotechnická – Agrotechnikai Szakközépiskola, Hlavná 54, Moldava nad Bodvou

⁶¹ Súkromná stredná odborná škola ADVENTIM – Magán Szakközépiskola ADVENTIM, Komenského ulica 1219/1, Dunajská Streda

pomocník v kuchyni a v študijných odboroch 6442 K obchodný pracovník, 6403 L podnikanie v remeslách a službách **neumožňovali uskutočňovať ŠkVP a plniť požiadavky na profil absolventa.**

Materiálno-technické zabezpečenie **praktickej prípravy** spĺňalo požiadavky normatívu takmer vo všetkých školách okrem 2 subjektov. V 1 škole⁶² neakceptovali materiálno-technické požiadavky normatívu v UO 3686 F stavebná výroba a 6475 H technicko-administratívny pracovník. Vážne nedostatky boli zistené v ďalšej škole⁶³ v UO *praktické práce*, absencia viacerých položiek normatívu v učebni odborného výcviku, cvičnej kuchynke, krajčírskej dielni i na cvičnom pozemku **neumožňovala v požadovanom rozsahu realizáciu ŠkVP a plnenie požiadaviek na profil absolventa.**

Vybavenosť škôl **edukačnými publikáciami** a učebnými textami schválenými MŠVVaM SR pre všeobecnovzdelávacie predmety i niektoré odborné predmety bola primeraná. Podľa vyjadrení učiteľov vo viacerých odboroch chýbajú alebo sú neaktuálne učebnice v oblasti odborného vzdelávania pre technické i netechnické predmety. Ich nedostatok a zastaranosť vyučujúci kompenzovali prípravou vlastných aktuálnych učebných textov, ktoré sprístupňovali žiakom aj v elektronickej podobe. Väčšina škôl disponovala funkčnou digitálnou technikou a výkonným pripojením na internet. Školy disponovali dostatočným množstvom potrebných kompenzačných pomôcok pre žiakov so ŠVVP, ktoré mohli využívať v procese VaV na základe odporúčaní poradenských zariadení.

Materiálno-technické podmienky boli na veľmi dobrej úrovni (90,5%).

2.2.3 Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia

V celom školskom roku 2023/2024 žiaci ŠO a UO kontrolovaných škôl vymeškali celkovo **822 171** hodín, najvyšší podiel vymeškaných hodín sa preukázal u žiakov 2-ročných UO, v ktorých priemer celkovo vymeškaných hodín na žiaka dosiahol až **307,5** hodiny. I keď v porovnaní s minulým rokom sa priemer zlepšil o **21,7 hodiny**, je množstvo vymeškaných hodín znepokojivé. Značné rozdiely sa prejavili medzi žiakmi ŠO a UO aj v počte vymeškaných **neospravedlnených** hodín, v ŠO bol priemer na žiaka 2,5 hodiny, v 3-ročných UO 10 hodín (zlepšenie oproti minulému roku o 9,6 hodiny) a v 2-ročných UO až **54** hodín, i v tomto prípade poklesol priemer na žiaka o 41,6 hodiny (**Tabuľka 16**).

Vedúci PZ, VP a triedni učitelia za jednu z **príčin vysokej absencie** považujú časté uplatňovanie práva zákonného zástupcu o ospravedlnenie svojho dieťaťa z vyučovania v súlade so školským zákonom. Z rozhovorov tiež vyplynulo, že príčinami neospravedlnenej absencie žiakov v 2-ročných UO je predovšetkým ich nezáujem o štúdium a získanie vzdelania, ako aj slabá podpora a nezodpovedný prístup ich zákonných zástupcov. Údaje o neospravedlnenej absencii boli odlišné aj v počte žiakov, ktorí vymeškali v mesiaci viac ako 15 hodín. V ŠO to bolo 48 žiakov (**1,3 %** z celkového počtu žiakov v ŠO) a v UO 170 žiakov, čo predstavuje **11,2 %** z celkového počtu žiakov v UO. V 9 školách evidovali žiakov, ktorí nemali ukončenú povinnú školskú dochádzku a vymeškali viac ako 15 neospravedlnených hodín v mesiaci. Riaditelia 4 škôl oznámili príslušnému orgánu neplnenie školskej dochádzky u všetkých evidovaných žiakov. Napriek tomu, že v 3 školách⁶⁴ žiaci plniaci povinnú školskú dochádzku vymeškali viac ako 15 neospravedlnených hodín v mesiaci, riaditeľ školy neoznámil túto skutočnosť príslušnému orgánu štátnej správy a obci, v ktorej má zákonný zástupca dieťaťa trvalý pobyt. V každej z 2 SOŠ⁶⁵ riaditelia oznámili príslušnému orgánu neplnenie školskej dochádzky iba u 1 žiaka, oznámenie o neplnení povinnej školskej dochádzky 11 žiakov nezaslali.

Na elimináciu záškoláctva školy prijali podľa vyjadrení výchovných poradcov viaceré opatrenia:

- ⇒ pravidelné informovanie zákonného zástupcu o dochádzke žiaka (83,3 %)
- ⇒ nastavenie pravidiel v školskom poriadku, týkajúce sa neskorých príchodov a počtu neospravedlnených hodín (83,3 %)
- ⇒ sledovanie rannej dochádzky žiakov (66,7 %)

⁶² Súkromná stredná odborná škola ADVENTIM – Magán Szakközépiszkola ADVENTIM, Komenského ulica 1219/1, Dunajská Streda

⁶³ Stredná odborná škola agrotechnická – Agrotechnikai Szakközépiszkola, Hlavná 54, Moldava nad Bodvou

⁶⁴ Stredná odborná škola stavebná, Školská 8, Liptovský Mikuláš; Stredná odborná škola technická, Komenského 496/37, Námestovo; Súkromná stredná odborná škola ADVENTIM – Magán Szakközépiszkola ADVENTIM, Komenského ulica 1219/1, Dunajská Streda

⁶⁵ Stredná odborná škola drevárska, Lučenecká 2193/17, Zvolen; Stredná odborná škola hotelových služieb a obchodu, Jablonoňová 1351, Zvolen

- ⇒ zavedenie a sledovanie elektronického systému dochádzky (61,1 %)
- ⇒ oznámenie príslušnému orgánu štátnej správy a obci o žiakoch, ktorí neospravedlnene vymeškali viac ako 15 vyučovacích hodín v mesiaci (50 %)

Tabuľka 16 Prehľad o celkovej dochádzke žiakov v školskom roku 2023/2024

PREHĽAD O DOCHÁDZKE ZA CELÝ ŠKOLSKÝ ROK 2023/2024		ŠO	2-ročné UO	3-/4-ročné UO	SPOLU
Celkový počet vymeškaných hodín		527 846	46 437	247 888	822 171
Z toho	počet ospravedlnených vymeškaných hodín	518 468	38 286	234 268	791 022
	priemerný počet ospravedlnených hodín na žiaka	Ø 135,6	Ø 253,6	Ø 171,2	Ø 148,0
	počet neospravedlnených vymeškaných hodín	9 378	8 151	13 620	31 149
	priemerný počet neospravedlnených hodín na žiaka	Ø 2,5	Ø 54,0	Ø 9,9	Ø 5,8
	priemerný počet celkovo vymeškaných hodín na žiaka	Ø 138,0	Ø 307,5	Ø 181,2	Ø 153,9
Počet žiakov, ktorí neospravedlnene vymeškali viac ako 15 vyučovacích hodín/mesiac		48	87	83	218

Zníženú známku zo správania v školskom roku 2023/2024 malo 275 žiakov, čo z celkového počtu žiakov predstavuje 18,1 % a z nich takmer polovica (49,8 %) mala zníženú známku zo správania o 2 a viac stupňov. Riaditelia škôl celkovo udelili 954 pochvál a 393 pokarhaní. Z prehľadu uplatnených výchovných opatrení vyplýva, že 127 žiakov sa voči pravidlám školského poriadku dopustilo takých previnení, v dôsledku ktorých bolo 42 žiakov vylúčených zo štúdia a 85 žiakov podmienene vylúčených zo štúdia (**Tabuľka 17**).

Tabuľka 17 Prehľad o hodnotení správania žiakov v školskom roku 2023/2024

PREHĽAD O HODNOTENÍ SPRÁVANIA ZA ŠKOLSKÝ ROK 2023/2024	ŠO	2-ročné UO	3-/4-ročné UO	SPOLU
Počet žiakov, ktorí mali zníženú známku zo správania	95	49	131	275
Počet žiakov, ktorým bola udelená pochvala	745	2	207	954
Počet žiakov, ktorým bolo udelené pokarhanie	183	15	195	393
Počet žiakov vylúčených zo štúdia	11	12	19	42
Počet žiakov podmienene vylúčených zo štúdia	19	21	45	85

Školské poriadky upravovali základné pravidlá vnútorného režimu škôl, boli prerokované s orgánmi školskej samosprávy a v pedagogických radách, v 3 subjektoch⁶⁶ absentovalo prerokovanie v poradných orgánoch školy. Aktualizované dokumenty upravovali práva a povinnosti žiakov a ich zákonných zástupcov, vymedzovali pravidlá vzťahov medzi žiakmi a učiteľmi. Negatívnym zistením bolo, že v 1 škole⁶⁷ neboli zadefinované podrobnosti súvisiace s právami a povinnosťami zákonných zástupcov žiaka, v ďalšej škole⁶⁸ boli obmedzené práva zákonného zástupcu nastavenými pravidlami ospravedlňovania neprítomnosti žiaka a v 1SOŠ⁶⁹ neboli pravidlá ospravedlňovania upravené v súlade s platnou legislatívou. V školských poriadkoch boli zakotvené pravidlá udeľovania výchovných opatrení, spôsoby klasifikácie a hodnotenia žiakov. Upravovali podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia detí, ich ochrany pred sociálno-patologickými javmi, diskrimináciou, násilím a šikanovaním, s výnimkou 1 školy⁷⁰, kde ich rozpracovanie absentovalo. Školské poriadky boli dostupné na verejne prístupných miestach a žiaci boli s nimi

⁶⁶ Stredná odborná škola agrotechnická – Agrotechnikai Szakközépiskola, Hlavná 54, Moldava nad Bodvou; Hotelová akadémia, Južná trieda 10, Košice-Juh; Stredná odborná škola elektrotechnická, Hviezdoslavova 44, Stropkov

⁶⁷ Stredná odborná škola elektrotechnická, Hviezdoslavova 44, Stropkov

⁶⁸ Hotelová akadémia, Južná trieda 10, Košice-Juh

⁶⁹ Obchodná akadémia ako organizačná zložka Spojenej školy, Štúrova 848, Detva

⁷⁰ Hotelová akadémia, Južná trieda 10, Košice-Juh

preukázateľne oboznámení, čo v dotazníku pre žiakov⁷¹ potvrdilo 78 % respondentov, ktorí sa vyjadrili, že s učiteľmi diskutujú o pravidlách správania stanovených v školskom poriadku.

Vo všetkých kontrolovaných subjektoch pracoval **školský parlament (ŠkP)**. Z dotazníka zadaného 142 členom ŠkP vyplynulo, že vnímajú svoje zvolenie ako prejav dôvery spolužiakov, pretože sa snažia dosiahnuť v škole zmeny k lepšiemu. Takmer všetci (93,7 %) uviedli, že navrhovali aktivity do plánu práce školy, prispievali podnetmi na zlepšenie práce školy a pozitívne hodnotili prijímanie ich návrhov vedením školy. Zapracovanie pripomienok a návrhov do školského poriadku potvrdilo 82,4 % členov ŠkP.

Pri organizovaní všeobecného a teoretického odborného vzdelávania i praktickej prípravy kontrolované školy (55,6 %) rešpektovali fyziologické, psychické a hygienické potreby žiakov, dodržiavali počty vyučovaných hodín v jednom dni, dĺžku a organizáciu prestávok, začiatok a koniec vyučovania. Podmienky organizácie a priebehu praktickej prípravy žiakov vzdelávaných v SDV boli uvedené v učebných zmluvách v súlade s vnútorným poriadkom pracoviska praktického vyučovania príslušných zamestnávateľov. **Identifikované nedostatky** sa týkali nedodržania stanovenej dĺžky vyučovacej hodiny⁷², spájania skupín žiakov rôznych ročníkov pri vyučovaní niektorých predmetov⁷³, spájania skupín žiakov rôznych odborov štúdia⁷⁴, spájania skupín žiakov pri vyučovaní rôznych predmetov⁷⁵, nedodržania maximálneho počtu VH školského vyučovania v priebehu 24 hodín v prípade neploletých žiakov⁷⁶, nedodržania rozvrhom určeného počtu vyučovacích hodín⁷⁷, prekročenia stanovenej počtu žiakov na MOV⁷⁸ a neakceptovania právnou normou stanoveného začiatku vyučovacieho dňa⁷⁹.

Bezpečnosť a ochranu zdravia žiakov pri organizovaní aktivít mimo priestorov školy zabezpečili všetky kontrolované subjekty v súlade s platnou legislatívou s výnimkou 1 školy⁸⁰, kde v predloženej dokumentácii absentoval návrh na organizačné zabezpečenie hromadnej školskej akcie a písomný záznam o poučení žiakov o bezpečnosti a ochrane zdravia s podpismi žiakov, akcie mimo priestorov školy boli organizované bez informovaného súhlasu a dohody so zákonným zástupcom neploletého žiaka.

Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia dosiahli dobrú úroveň (80,2 %).

Tabuľka 18 Hlavné zistenia v oblasti podmienky výchovy a vzdelávania

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

- zabezpečenie organizácie všeobecného a teoretického odborného vzdelávania i praktickej prípravy v súlade s legislatívou

3 OPATRENIE NA ODSTRÁNENIE ZISTENÝCH NEDOSTATKOV

Podľa závažnosti zistených nedostatkov a porušení všeobecne záväzných právnych a rezortných predpisov uplatnila Štátna školská inšpekcia voči vedúcim pedagogickým zamestnancom kontrolovaných subjektov odporúčania, uložila opatrenia a povinnosť prijať konkrétne opatrenia na ich odstránenie. Na závažné skutočnosti zistené pri výkone inšpekčnej činnosti Štátna školská inšpekcia upozornila **zriaďovateľov 6 škôl**.

⁷¹ dotazník BŠP

⁷² Stredná odborná škola stavebná, Školská 8, Liptovský Mikuláš; Súkromná stredná odborná škola ADVENTIM – Magán Szakközépiskola ADVENTIM, Komenského ulica 1219/1, Dunajská Streda

⁷³ Stredná odborná škola drevárska a stavebná, Krásno nad Kysucou č.1642, Krásno nad Kysucou; Obchodná akadémia ako organizačná zložka Spojenej školy, Štúrova 848, Detva; Stredná odborná škola stavebná, Školská 8, Liptovský Mikuláš

⁷⁴ Stredná odborná škola stavebná, Školská 8, Liptovský Mikuláš; Stredná odborná škola elektrotechnická, Hviezdoslavova 44, Stropkov

⁷⁵ Stredná odborná škola technická, Komenského 496/37, Námestovo; Stredná odborná škola drevárska a stavebná, Krásno nad Kysucou č.1642, Krásno nad Kysucou; Stredná priemyselná škola stavebná, Veľká okružná 25, Žilina

⁷⁶ Stredná odborná škola agrotechnická – Agrotechnikai Szakközépiskola, Hlavná 54, Moldava nad Bodvou

⁷⁷ Stredná priemyselná škola stavebná, Veľká okružná 25, Žilina; Stredná odborná škola stavebná, Školská 8, Liptovský Mikuláš

⁷⁸ Stredná odborná škola kaderníctva a vizážistiky, Svätoplukova 2, Bratislava-Ružinov

⁷⁹ Stredná odborná škola agrotechnická – Agrotechnikai Szakközépiskola, Hlavná 54, Moldava nad Bodvou

⁸⁰ Stredná odborná škola agrotechnická – Agrotechnikai Szakközépiskola, Hlavná 54, Moldava nad Bodvou

Upozornenia sa týkali:

- zariadenia elokovaného pracoviska školy⁸¹ bez rozhodnutia o zmene v Sieti škôl a školských zariadení SR;
- v 1 škole⁸² nezabezpečenia odbornosti vyučovania (nižšia ako 70 %) v UO 2683 H11 elektromechanik-silnoprávová technika, v UO 3678 H inštalatér a v UO 3684 H strechár a zariadenia elokovaného pracoviska školy bez rozhodnutia o zmene v Sieti škôl a školských zariadení SR;
- v 1 škole⁸³ nezabezpečenia odbornosti vyučovania (nižšia ako 70 %) v ŠO 4553 K podnikateľ pre rozvoj vidieka, v ŠO 4532 K agromechanik/agromechatronička, v UO 3686 F stavebná výroba; nevyhovujúcej úrovne učenia sa žiakov vo všeobecnom vzdelávaní a v predmetoch teoretického odborného vzdelávania v skupine odborov 23, 24 Strojárstvo a ostatná kovospracujúca výroba I, II a málo vyhovujúcej úrovne učenia sa žiakov v predmetoch teoretického odborného vzdelávania v skupine odborov 42, 45 Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka a v skupine odborov 31 Textil a odevníctvo;
- v 1 škole⁸⁴ nesúladu školských vzdelávacích programov s príslušnými štátnymi vzdelávacími programami v UO 2954 H mäsiar, 2962 H pekáč, 2977 H cukrár kuchár, 6460 H predavač, 6461 H asistent predaja, 6475 H technicko-administratívny pracovník, 3686 F stavebná výroba, 6468 F pomocník v kuchyni; nevyhovujúcej úrovne učenia sa žiakov vo všeobecnom vzdelávaní a v predmetoch teoretického odborného vzdelávania v skupine odborov 29 Potravinárstvo; 36 Stavebníctvo, kartografia a geodézia; 62 Ekonomické vedy; 63,64 Ekonomika a organizácia, obchod a služby I, II; málo vyhovujúcej úrovne učenia sa žiakov vo vybraných predmetoch všeobecného vzdelávania;
- v 1 škole⁸⁵ nesúladu školských vzdelávacích programov s príslušnými štátnymi vzdelávacími programami v UO 2487 H 01 autoopravár – mechanik, 6445 H kuchár;
- v 1 škole⁸⁶ nesúladu školských vzdelávacích programov s príslušnými štátnymi vzdelávacími programami v študijných odboroch 6425 K kaderník – vizážista, 6463 K kozmetik – vizážista, 6446 K kozmetik a v učebných odboroch 6456 H kaderník, 6462 H barbier, 6424 H manikér – pedikér, 8576 H umelecký parochniar a maskér.

Ministerstvu školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR bolo zaslané oznámenie z dôvodu nezabezpečenia adekvátnej odbornosti vyučovania v 2 SOŠ⁸⁷ (nižšia ako 70 %) a nesúladu školských vzdelávacích programov s príslušnými štátnymi vzdelávacími programami v 3 SOŠ⁸⁸.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva bol upozornený na nezaistenie hygienických podmienok pre bezpečné vzdelávanie žiakov v plnom rozsahu v objekte elokovaného pracoviska školy⁸⁹.

4 ODPORÚČANIA

4.1 ODPORÚČANIA NA ÚROVNI ŠKÔL

- ⇒ zamerať kontrolu edukačného procesu na rozvíjanie poznávacích kompetencií žiakov na úrovni vyšších myšlienkových procesov so zameraním na hodnotenie a tvorivosť, na rozvíjanie hodnotiacich, sebahodnotiacich a sociálnych zručností žiakov a aplikovanie inovatívnych metód a foriem vyučovania do vzdelávacieho procesu;

⁸¹ Hotelová akadémia, Južná trieda 10, Košice-Juh

⁸² Stredná odborná škola stavebná, Školská 8, Liptovský Mikuláš

⁸³ Stredná odborná škola agrotechnická – Agrotechnikai Szakközépiskola, Hlavná 54, Moldava nad Bodvou

⁸⁴ Súkromná stredná odborná škola ADVENTIM – Magán Szakközépiskola ADVENTIM, Komenského ulica 1219/1, Dunajská Streda

⁸⁵ Stredná odborná škola elektrotechnická, Hviezdoslavova 44, Stropkov

⁸⁶ Stredná odborná škola kaderníctva a vizážistiky, Svätoplukova 2, Bratislava-Ružinov

⁸⁷ Stredná odborná škola agrotechnická – Agrotechnikai Szakközépiskola, Hlavná 54, Moldava nad Bodvou; Stredná odborná škola stavebná, Školská 8, Liptovský Mikuláš

⁸⁸ Súkromná stredná odborná škola ADVENTIM – Magán Szakközépiskola ADVENTIM, Komenského ulica 1219/1, Dunajská Streda; Stredná odborná škola elektrotechnická, Hviezdoslavova 44, Stropkov; Stredná odborná škola kaderníctva a vizážistiky, Svätoplukova 2, Bratislava-Ružinov

⁸⁹ Stredná odborná škola agrotechnická – Agrotechnikai Szakközépiskola, Hlavná 54, Moldava nad Bodvou

- ⇒ uplatňovať v procese edukácie princípy inkluzívneho vzdelávania, aktivizujúce a participatívne metódy a formy práce;
- ⇒ rozvíjať v predmetoch praktickej prípravy technické tvorivé myslenie žiakov vytváraním príležitostí samostatne navrhovať pracovné postupy a riešenia úloh;
- ⇒ analyzovať zistenia z kontrolnej činnosti, prijímať adekvátne opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov, kontrolovať ich plnenie a vyhodnocovať ich účinnosť;
- ⇒ pravidelne monitorovať a vyhodnocovať výchovno-vzdelávacie výsledky žiakov, odhaľovať žiakov menej úspešných vo vzdelávaní a poskytovať im dostatočnú a efektívnu podporu, aby každý žiak mohol zažiť úspech;
- ⇒ aktualizovať ročný plán práce s menej úspešnými žiakmi, vrátane jasne stanovených cieľov, kritérií a spôsobov vyhodnocovania;
- ⇒ zefektívniť systém poradenstva a prevencie tak, aby všetky jeho zložky kooperovali a boli vzájomne obsahovo prepojené bez kumulácie jednotlivých funkcií;
- ⇒ zabezpečiť funkčný a stabilný školský podporný tím vrátane školského psychológa, špeciálneho pedagóga, výchovného poradcu a pedagogických asistentov, ktorý bude aktívne spolupracovať s triednymi učiteľmi a rodičmi pri monitorovaní negatívnych vzťahov, riešení záškoláctva a podpore menej úspešných žiakov;
- ⇒ systematicky kontrolovať a odhaľovať negatívne javy v správaní žiakov, segregáciu, diskrimináciu alebo násilie; na základe vyhodnotenia zistení prijímať preventívne opatrenia;
- ⇒ zintenzívniť spoluprácu s rodičmi pravidelnými konzultáciami o vzdelávacích úspechoch žiakov, zapájať ich do riešenia problémov;
- ⇒ monitorovať a vhodnými intervenciami zlepšovať kvalitu vzájomných vzťahov žiakov a učiteľov, podporovať wellbeing všetkých aktérov vzdelávania;
- ⇒ podporovať účasť pedagogických a odborných zamestnancov na externom vzdelávaní a pravidelne vyhodnocovať dopad získaných profesijných kompetencií PZ na kvalitu edukácie;
- ⇒ nastaviť a realizovať systematickú a komplexnú autoevalváciu školy s cieľom skvalitnenia výchovno-vzdelávacieho procesu a zlepšenia jeho výsledkov;
- ⇒ zabezpečiť odbornosť vyučovania v teoretickom odbornom vzdelávaní i v praktickej príprave;
- ⇒ zaistiť priestorové a materiálno-technické zabezpečenie škôl na vyučovanie predmetov teoretického odborného vzdelávania a praktickej prípravy v rozsahu, ktorý umožňuje plnenie podmienok profilu absolventa v príslušnom odbore vzdelávania.

4.2 ODPORÚČANIA NA ÚROVNI ZRIAĐOVATEĽA

- ⇒ spolupracovať so školami pri zabezpečovaní vhodného priestorového a materiálno-technického vybavenia v súlade s normatívmi a aktuálnymi trendmi v realizovaných vzdelávacích programoch;
- ⇒ poskytovať školám pomoc pri zriaďovaní školských podporných tímov; podporiť ich personálne zabezpečenie;
- ⇒ vytvoriť priestor pre odborné vzdelávanie pedagógov zamerané na prácu s menej úspešnými žiakmi, šikanovanie a diferenciaciu výučby a efektívnu komunikáciu s rodičmi;
- ⇒ zabezpečiť metodickú podporu školám formou konzultácií, príkladov dobrej praxe alebo regionálnych podporných centier;
- ⇒ poskytnúť školám finančnú a technickú podporu pri budovaní bezbariérového prístupu do škôl a ich vnútorných priestorov;
- ⇒ podnecovať vedúcich zamestnancov škôl, aby realizovali a vyhodnocovali autoevalvačné procesy a poskytovať im v tejto oblasti metodickú podporu.

4.3 ODPORÚČANIA NA ÚROVNI ZAMESTNÁVATEĽA

- ⇒ aktívne sa spolupodieľať na tvorbe a úpravách ŠkVP pre odborné vzdelávanie a prípravu so školami, s ktorými majú uzatvorenú zmluvu o duálnom vzdelávaní;

- ⇒ v procese praktickej prípravy rozvíjať tvorivé/technické myslenie žiakov zadávaním zložitejších úloh a vytváraním možností na navrhovanie riešení/postupov.

4.4 ODPORÚČANIA NA ÚROVNI SYSTÉMU

- ⇒ zabezpečiť na vyučovanie odborných predmetov učebnice/učebné texty, ktorých obsah zodpovedá aktuálnym trendom vo vzdelávaní;
- ⇒ vytvárať centrá metodologickej podpory pre učiteľov stredných škôl s primeranou ponukou vzdelávacích aktivít na základe analýzy ich potrieb;
- ⇒ zamerať vzdelávanie a prípravu PZ na prácu s menej úspešnými žiakmi s dôrazom na ich včasnú identifikáciu s využitím pedagogickej diagnostiky a na následné ciele uplatňovanie podporných opatrení;
- ⇒ zvýšiť dostupnosť odborných zamestnancov v školách systémovým riešením ich financovania a metodologickej podpory;
- ⇒ podporiť záujem kvalifikovaných učiteľov pre odborné vzdelávanie o zamestnanie na školách zvýšením atraktívnosti pracovných a mzdových podmienok; zaviesť flexibilné formy vzdelávania a rekvalifikácie pre záujemcov o pedagogickú prácu z iných profesijných oblastí; študijné programy vysokých škôl, ktoré vzdelávajú budúcich učiteľov, prispôbiť potrebám školskej praxe.

5 ZOZNAMY

5.1 TABUĽKY

Tabuľka 1 Prehľad o vykonaných komplexných inšpekciách v SOŠ.....	6
Tabuľka 2 Údaje o žiakoch a triedach v študijných a učebných odboroch v dennej forme štúdia	6
Tabuľka 3 Prehľad o počte hospitácií v všeobecnom a teoretickom odbornom vzdelávaní v ŠO a UO	7
Tabuľka 4 Rozdiely v úrovni sledovaných kompetencií medzi žiakmi UO a ŠO vo všeobecnom a teoretickom odbornom vzdelávaní	13
Tabuľka 5 Hlavné zistenia z priameho pozorovania vyučovacích hodín vo všeobecnom a teoretickom odbornom vzdelávaní.....	13
Tabuľka 6 Prehľad o počte žiakov a hospitáciách praktickej prípravy	14
Tabuľka 7 Hlavné zistenia z priameho pozorovania vyučovacích hodín	19
Tabuľka 8 Hlavné zistenia v oblasti ŠKVP	22
Tabuľka 9 Prehľad o obsahovom zameraní absolvovaných vzdelávaní PZ a OZ za ostatné dva roky	23
Tabuľka 10 Hlavné zistenia v oblasti pedagogického riadenia.....	25
Tabuľka 11 Hlavné zistenia v oblasti vnútorného systému kontroly a hodnotenia.....	26
Tabuľka 12 Údaje o počte žiakov v ŠO v sledovaných školách v školskom roku 2023/2024	29
Tabuľka 13 Údaje o počte žiakov v UO v sledovaných školách v školskom roku 2023/2024	30
Tabuľka 14 Hlavné zistenia v oblasti klímy a kultúry školy	32
Tabuľka 15 Hlavné zistenia v oblasti služby školy	34
Tabuľka 16 Prehľad o celkovej dochádzke žiakov v školskom roku 2023/2024.....	37
Tabuľka 17 Prehľad o hodnotení správania žiakov v školskom roku 2023/2024.....	37

5.2 GRAFY

Graf 1 Úroveň výchovno-vzdelávacieho procesu v sledovaných školách	4
Graf 2 Priebeh výchovy a vzdelávania v predmetoch všeobecného vzdelávania – percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach.....	7
Graf 3 Celková úroveň sledovaných kľúčových kompetencií v kontrolovaných predmetoch všeobecného vzdelávania v študijných a učebných odboroch	8
Graf 4 Priebeh výchovy a vzdelávania v predmetoch teoretického odborného vzdelávania - percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach.....	8

Graf 5 Celková úroveň sledovaných kľúčových kompetencií v kontrolovaných predmetoch teoretického odborného vzdelávania v študijných a učebných odboroch	9
Graf 6 Hodnotenie rozvíjania poznávacích kompetencií v predmetoch všeobecného a teoretického odborného vzdelávania - dimenzií kognitívnych procesov	11
Graf 7 Priebeh výchovy a vzdelávania v predmetoch praktického prípravy – percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach.....	14
Graf 8 Úroveň sledovaných kľúčových kompetencií žiakov netechnických odborov v kontrolovaných predmetoch praktickej prípravy v študijných a učebných odboroch – skupinová forma	15
Graf 9 Úroveň rozvíjania tvorivého myslenia pri riešení zadávaných úloh (netechnické odbory – skupinová forma).....	16
Graf 10 Úroveň sledovaných kľúčových kompetencií žiakov technických odborov v kontrolovaných predmetoch praktickej prípravy v študijných a učebných odboroch – skupinová forma	17
Graf 11 Úroveň rozvíjania tvorivého technického myslenia pri riešení zadávaných úloh skupinová forma praktickej prípravy – technické odbory.....	18
Graf 12 Riadenie školy – percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach (vrátane hodnotenia ŠkVP)..	19
Graf 13 Riadenie školy	20
Graf 14 Školský vzdelávací program – percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach	20
Graf 15 Úroveň vypracovania školských vzdelávacích programov	21
Graf 16 Vzťahy žiaci - učitelia	27
Graf 17 Bezpečnosť školského prostredia.....	28
Graf 18 Najčastejšie prejavy šikanovania v kontrolovaných subjektoch	28
Graf 19 Hlavné príčiny školskej neúspešnosti žiakov podľa výchovných poradcov	31
Graf 20 Podmienky výchovy a vzdelávania – percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach.....	34
Graf 21 Úroveň jednotlivých oblastí podmienok výchovy a vzdelávania v sledovaných SOŠ	34

PRÍLOHA

Odbornosť vyučovania vybraných predmetov teoretického a praktického vzdelávania

UO/ŠO	Kód a názov odboru	Teoretické odborné vzdelávanie	Praktické vzdelávanie
UO	2498 F - technické služby v autoservise	50,0%	80,0%
	2954 H - mäsiar	56,8%	0,0%
	2962 H - pekár	58,8%	0,0%
	3161 F - praktická žena	59,1%	80,0%
	2964 H - cukrár	67,0%	63,1%
	2977 H - cukrár kuchár	68,5%	88,4%
	3686 F - stavebná výroba	69,2%	75,0%
	6468 F - pomocník v kuchyni	80,0%	0,0%
	3684 H - strechár	95,0%	63,3%
	2683 H 11 - elektromechanik - silnoprúdová technika	100,0%	66,7%
ŠO	4553 K - podnikateľ pre rozvoj vidieka	28,6%	44,7%
	4532 K - agromechanik, agromechatronička	61,0%	86,0%
	6426 L - vlasová kozmetika	63,6%	100,0%
	3757 L - dopravná prevádzka	65,2%	100,0%
	2447 K - mechanik hasičskej techniky	69,6%	95,9%
	3447 K - grafik digitálnych médií	82,3%	69,6%